משנה · ראשונים · ראב״ד

ראב"ד על משנה קינים

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ראב"ד על משנה קינים

רבנו אברהם ב"ר דוד [הראב"ד] מפושקיירה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ראבד-על-משנה-קינים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה 4
פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 9
משנה ג 10
משנה ד 12
פרק ב 13
משנה א 13
משנה ב 14
משנה ג 16
משנה ד 22
משנה ה 23
פרק ג 25
משנה א 25
משנה ב 26
משנה ג 28
משנה ד 28
משנה ה 30
משנה ו 31

הקדמה

וזאת השירה כתב הראב"ד ז"ל קודם התחלת פירושו.
לאל גומר מלאכות עד אשר לא קראמו ותהיינה ברואות:
אני מפיל תחנותי לפניו. להאיר את שתי עיני במראות:
בקנין גוף הלכות התלויות. ופתרונם כמו במות טלואות:
ואף כי רש ודל ודך ונקלה. בקן סתום וגוזלות להלאות:
אשר כי רחמי אל הגדולים איחל עד אשר כתב מנאות:
יסובוני חסדיו העצומים. היות מופת לדורות וגם אות:
אשר אברהם בנו דוד קראו אלהיו לחשב מחשב למלאות:
שלשה הפרקים החזקים. בדיניהם ופשריהם להראות:

פרק א

משנה א

חטאת העוף נעשית למטה וחטאת בהמה למעלה. פי' חטאת העוף הזאתה למטה מן הסקרא כדדרשינן בזבחים פרק קדשי קדשים והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח ימצה משמע (מאליו) מדלא כתיב (ימציא)[1] [ימצה] ואיזהו קיר שהשירים שלו מתמצין מאליהם ליסוד הוי אומר זה קיר התחתון פי' למטה מהסיקרא

והיא נעשית על קרן מערבית דרומית כדילפינן טעמא התם בההוא פירקא לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה חטאת היא מנחה היא וקרייה רחמנא חטאת כלומר חטאת העוף שהיא הבאה תחתיה לומר לך חטאת העוף כמנחה מה מנחה בקרן מערבית דרומית להגשתה אף חטאת העוף בקרן מערבית דרומית והגשה בחטאת העוף ליכא וכי איתקש להזאתה איתקש. ומנחה גופה מנא לן כדתניא בתורת כהנים זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' יכול במערב תלמוד לומר אל פני המזבח[2] [יכול] בדרום פי' שהכבש היה בדרום ומקום עלייתו הוא הפנים שלו שכל פנותיו דרך שם תלמוד לומר לפני ה' הא כיצד מגישה בקרן מערבית דרומית ודיו

אבל מליקתה בכ"מ במזבח [כשירה שהרי לא קבע מקום למליקתה מיהו צריכה שתהא במזבח] כדי שתהא קרובה למקום הזאתה ומצוי דמה שלא יתפזר דם הנפש [נ"א שכך

[1] ויש לנקד ימצה.
[2] בתו"כ אי אל פני המזבח יכול כו'.

שנינו בברייתא גבי חטאת העוף הוזה ולא מיצה דמה כשרה ובלבד שיתן למטה מן הסיקרא מדם הנפש. וטעמא דמלתא דכתיב בחטאת העוף והזה מדם החטאת מעצמה של חטאת דהיינו דם הנפש אבל בעולת העוף כתיב ונמצה דמו כולו ושנינו מיצה דם הנפש ולא מיצה דם הגוף פסולה והכי דריש לה בספרא וכו'] שהרי שנינו בעולת עוף מצה דם (הראש) [הנפש] ולא מצה דם הגוף פסולה שנאמר ונמצה דמו דם כולו ובחטאת העוף כתיב והזה מדם החטאת מעצמה של חטאת דהיינו דם הנפש והכי דריש ליה בסיפרא[3]

והזאתה של חטאת העוף [אין בה קבלת כליו] אינה באצבע כחטאת בהמה אלא בגוף העוף אוחז הראש בגוף ומזה בו למטה מן הסיקרא בקרן מערבית דרומית מדם הנפש מדלא כתיב ולקח ונתן באצבעו כדכתיב בחטאת בהמה דילפינן בה לקיחה לקיחה מויקח משה חצי הדם וישם באגנות מה להלן בכלי אף כאן בכלי אבל הכא דלא כתיב לקיחה ונתינת אצבע לא בעינן לה]

והשירים מתמצין על היסוד ואם הזה ולא מצה כשרה שנאמר והנשאר עשאו כשירים מיהו ההזאה והמיצוי במקום אח' הוא והוא מתמצה ליסוד מאליו וכיון שהמצוי עצמו אינו מעכב שאם לא מצה ממנו כלל כשרה [גם] אם מצה דמה בכל מקום במזבח כשרה והכי איתא בזבחים

וחטאת בהמה טעונה [קבלת כלי ו]מתן דמים באצבע על ד' קרנות למעלה מן הסקרא דכתיב בחטאת ולקח מדמה באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה:

עולת העוף נעשת למעלה ועולת בהמה למטה. פי' עולת העוף לא היה בה הזאה אלא מיצוי שהיה הדם מתמצה מאליו מן העוף למזבח ולא היה מתיזו וההזאה של חטאת היתה בהתזה והמיצוי היה למעלה מן הסקרא ואיכא תנא דאמר שעל הקרן [נ"א שעל הקיר] ממש היה מוצה.

והטעם לשניהם דכתיב ומלק את ראשו והקטיר המזבח ונמצה דמו על קיר וכי תעלה על דעתך שאחר שמקטיר מוצה אלא מה הקטרה בראשו של מזבח אף מצוי בראשו של מזבח אלמא במקום הקטרה הוי המצוי וא"א לומר על גבי [מערכה] עצמה דהא כתיב ונמצה דמו על קיר המזבח אלא מה הקטרה למעלה אף מצוי למעלה והקרן [נ"א דהיינו קיר המזבח ואף קרן] עצמו ראוי להקטיר עליו ע"י הדחק. ומ"ד למעלה מן הסקרא ולא בעי' על [נ"א על קיר ולא על] הקרן קסבר על ידי הדחק אף הסובב עצמו מקום הראוי (להקטרה) [להקרבה] הוא ועושין מערכה על גבי סובב [להקטיר שם]

[3]כאן צ"ל הנ"א שבא מקודם בט"ס.

ומליקתה נמי היתה על אותו קרן עצמו למעלה מן הסקרא דמחד טעמא נפקי. דכתיב ומלק (את ראשו) והקטיר ונמצה והלא אין מקומה של הקטרה בכאן שאחר מכאן כתיב והקטיר אלא לא באה הקטרה לכאן אלא להקיש אליה המליקה והמצוי לקבוע להם מקום למעלה כדפרשינן

והיא היתה נעשית בקרן דרומית מזרחית [למעלה] כדמפרש טעמא פ' קדשי קדשים מפני שקרובה לבית הדשן פי' מקום שנותנין שם תרומת הדשן ודשון מזבח הפנימי והמנורה והוא היה במזרחו של כבש כדתנן במסכת תמיד הגיע לרצפה הופך פניו לצפון והלך למזרחו של כבש כעשר אמות צבר את הגחלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש ג' טפחים מקום שנותנין שם מוראת העוף ודשון מזבח הפנימי והמנורה דכתיב ומלק והקטיר ונמצה דמו והסיר את מוראתו (מעליו) [בנוצתה] והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן מקום הקבוע לדשן אחר והיינו תרומת הדשן כדכתיב ושמו אצל המזבח [ומדכתיב הכא קדמה אל מקום הדשן ש"מ שמקום אותה הדשן האמור להלן במזרח ולא מזרח המזבח אלא מזרחו של כבש מדכתיב ושמו אצל משמע מיד סמוך לירידתו ומדכתיב] (קדמה דמשמע סמוך למזבח מיד וזהו מזרחו של כבש שהיה מצוי לה בירידתו מיד מדכתיב) והסיר והשליך משמע ממקום שמולק ומוצה משם היה משליך המוראה לבית הדשן שאם נאמר שהיה (הולך עמה ממקום למקום) [מוליכה בידו לשם] למה בהשלכה יבא עד מקום הדשן ממש ויתן בנחת אלא שמע מינה ממקום מליקתה ומצוי דמה משם היה משליך המוראה לבית הדשן ואיזהו מקום הראוי להשליך ממנו לבית הדשן הוי אומר זה קרן דרומית מזרחית שהיה קרוב משם ואין דבר מפסיק (וכשבאת עולת העוף כשרין) [וא"ת כיון דושמו אצל משמע בירידתו מיד למה מהלך במזרחו של כבש כעשר אמות. אשיבך שאם היה מניח בתחלת הכבש לאלתר לא היה מקום ראוי להשלכת המוראה לשם שכך שיערו חכמים מתוך קלות המוראה והנוצה אין כח הכהן מספיק להשליכה יותר מל"א אמה [הגה"ה נ"ב עיין בזבחים ס"ד] וכאן רחוק יותר מל"ב אמה אפילו יעמוד על הסובב הרי הן ל"א אמה ואלכסון ששה אמות שהיה מזרח הכבש רחוק מקרן דרומית מזרחית יותר מל"ב ולכך היה מתקרב אצל הקרן יו"ד אמות

וכשרבו עולת העוף במזרח] שהיו שם כהנים הרבה שמולקין ואין זה (הכהן) יכול לעמוד שם היה מולק אותה על קרן מערבית דרומית שאף אותו קרן ראוי (להשלכה זו) [להשלכת המוראה למקום הדשן] על ידי הדחק [שאינו רחוק ל"א אמה שלימות. ונראה בעיני שאותן שלשה טפחים שהיה מרחיק הדשן מן הכבש כדי שיעמוד הכהן על

הסובב בקרן מערבית דרומית ויראה מקום הדשן ויכוין לשם המוראה שאם היה נותנים הדשן סמוך לכבש ממש גובה הכבש וריחוק הקרן מעכבין אותו מלראות בו ולא יוכל לכוין המוראה לשם]

ואע"פ שהיה שם בית הדשן אחר במזרחו של כבש כדאיתא בזבחים ובספרא שהיו שורפין שם פסולי קדשי קדשים ופסולי קדשים קלים [אפ"ה] אין לנו לומר שיזרק שם המוראה והנוצה (דהא כתיב אל מקום הדשן משמע דשן הקבוע למקום וזהו תרומת הדשן דכתיב ביה אצל המזבח) [לפי שאותו בית הדשן לא היה אצל המזבח ואת"ל היה אצל המזבח אל מקום הדשן משמע דשן הכתוב בו אצל המזבח דהיינו תרומת הדשן] אבל פסולי קדשים לא מצינו להם [מקום] קבוע בעזרה לשריפתן אלא מדכתיב וכל חטאת אשר יובא מדמה בקדש לא תאכל באש תשרף (להחמיר) [לימד] על חטאת פסולה ששריפתה בקדש וה"ה לשאר פסולי קדשים אבל מקום קבוע לא למדנו להם אלא מדלא כתיב בהו אל מקום הדשן [הקדש] ש"מ מקום אחר הוא שאין מערבין דשן הנעשין כמצותן עם דשן שאין נעשין כמצותן.

ועולת בהמה למטה מן הסקרא שתי מתנות שהן ארבע אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן דרומית מערבית דכתיב ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד [המזבח אלמא עולה טעונה יסוד קרן דרומית מזרחית לא הוה ליה יסוד] שהיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת כך היא שנויה במסכת מדות ומפרש [טעמא] בזבחים ב[פרק] איזהו מקומן מפני שלא היה אותו קרן בחלקו של טורף דכתיב בנימין זאב יטרף וגו' ומתרגמינן בנימין בארעיה תשרי שכינתה ובאחסנתיה יתבני מדבחא

והמתנות של עולה אינן באצבע אלא במזרק עצמו היה זורק אחד כאן ואחד כאן (דהא לא כתיב אצבע בזה) [דלא כתיב בי' אצבע]

ואם שנה בזה ובזה פסל דדרשינן בסיפרא ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה אין לי בלא ירצה אלא שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו מנין שנשחטה בלילה נשפך דמה יצא דמה חוץ לקלעים והלן והיוצא ושקבלו פסולין וזרקו את דמה הניתנין למטה שנתנן למעלה והניתנין למעלה שנתנן למטה [הניתנין] בחוץ שנתנן בפנים והניתנים בפנים שנתנן בחוץ ופסח וחטאת ששחטן שלא לשמן ת"ל לא יחשב לו [הגה"ה פי' מיותר לדרשא]

ולענין שריפה נמי מרבי להו בההיא פרשתא לא יאכל באש ישרף אין לי טעון שריפה אלא הטמא בלבד והנותר כו' מנין הלן והיוצא וכו' והניתנין למעלה שנתנן למטה

והניתנין למטה שנתנן למעלה ת"ל בפרשת ואתה תצוה גבי נותר ושרפת (את הנותר) באש לא יאכל כי קדש הוא כל שפסולו בקדש טעון שריפה:

מתני' סדר הקנין כך הוא החובה אחד חטאת ואחד עולה בנדרים ובנדבות כולן עולות. פי' החובה היא חובתו של זב וזבה [ונזיר] ומצורע בדלות [ויולדות בדלות. ושמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש קדשיו בדלות] וכולן מביאין ב' פרידין אחד לעולה ואחד לחטאת כדכתיב קראי והן מתפרשות איזו לחטאת ואיזו לעולה בלקיחת בעלים כשהוא מפריש את קנו ויאמר איזו לחטאת ואיזו לעולה ואם שינה מעשיהם פסל. א"נ בעשיית כהן הן מתפרשות כשימשוך אחת מהן ויעשנה חטאת חברתה נקבעת עולה מאליה ואם שינה מעשיהם אחר שהתחיל בהן פסל ונפקא מקראי במסכת יומא דגבי יולדת כתיב ולקחה שתי תורים אחד לעולה ואחד לחטאת הרי בלקיחת בעלים וגבי זב כתיב ועשה אותם הכהן אחד חטאת והאחד עולה הרי עשיית כהן.

בנדרים ובנדבות כולן עולות שלא מצינו תודה ושלמים מן העוף אלא מן הבהמה כמו שמפורש בהן ולא מצינו בעוף אלא חטאת ועולה וחטאת אינה באה בנדר ונדבה הלכך כי אמר הרי עלי קן שתיהן עולות ואין קן פחותה משתים [שכך הוא דרך קן צפור להיות שנים דהא גבי קן צפור כתיב אפרוחים ואין אפרוחים פחות משתים ועוד מדלא קאמר הרי עלי פרידה ש"מ לטפויי אחרת קאמר] ואפילו בבהמה עצמה כי אמר הרי עלי כבש לקרבן יביאנו עולה שאין אתה רשאי למשכו להקל אלא להחמיר והעולה חמורה מן התודה והשלמים [וכן שנינו במס' שקלים המקדיש נכסיו והיתה בהם בהמה הראויה לגבי מזבח זכרים ונקבות ר' אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות וכו' ר' יהושע אומר זכרים עצמם יקרבו עולות אלמא כל מה שראוי לעולה אינו יוצאה מידי עולה:

מתני'] איזהו נדר האומר הרי עלי עולה איזהו נדבה האומר הרי זו עולה. פי' כשאמר עלי נקרא נדר דכתיב ונדריה עליה וכתיב איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסר על נפשו וכל פרשת נדרים בלשון עלי נדבה האומר הרי זו דכתיב בתרומת המשכן מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו וגו' וכתיב וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. אלמא נדבה בלשון זה וכל פרשת המשכן שהיא נדבה היא בלשון הבאה דכתיב כל נדיב לבו יביאה וכתיב כל נדיב לב הביאו חח ונזם משמע שלא היה מחוסר הפרשה אלא הבאה בלבד ואלו גבי נדר כתיב כי תדור נדר לה' אלקיך לא תאחר לשלמו ואילו במזומן לתוך ידו או בדבר הידוע [מאי לשון תשלומין איכא] הי"ל לא תאחר להביאו:

[מתני'] מה בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים מתו או נגנבו חייב באחריותן ונדבות אינו חייב (באחריותן). טעמא מפרש במגילה דתניא רבי שמעון אומר ונרצה לו לכפר עליו

את שעליו חייב באחריותו כלומר (מי) [את] שאמר עלי חייב לטפל בה עד (שנתכפרה) [שעת כפרה] ומאי משמע לשון עלי שחייב עצמו באחריות א"ר יצחק בר אבדימי כיון דאמר עלי כמאן דטעין ליה אכתפיה דמי ושוייה חוב עליה זהו ההפרש שבין נדרים לנדבות אבל לענין בל תאחר ושאר הלכות קדשים אין בין זה לזה כלום והיינו דקתני אלא שהנדרים חייב באחריותן כלומר אין ביניהם הפרש אלא זה בלבד:

משנה ב

חטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת אפילו אחת בריבוא ימותו כולן. מאי טעמא להקריבן חטאת א"א ולהקריבן עולה א"א שהרי שאם שינה חטאת (לעולה) [למעלה] ועולה (לחטאת) [למטה] פסל ואינו רשאי להקריב בתחלה לפסול ואם היה מין בהמה היינו אומרים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה חטאת ובדמי היפה ממין זה עולה ויפסידו הבעלים המותר מביתו אבל בעוף א"א שאין לעוף פדיון שלא נאמר פדיון בפרשת אם בחקתי לפסולי המוקדשים אלא לבהמה בלבד דתניא בסיפרא ומייתינן לה במנחות פ' המנחות והנסכים ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה (קרבן) לה' והעמיד את הבהמה וגו' והעריך בבעלי מומין שיפדו הכתוב מדבר או אינו אלא בבהמה טמאה ממש כשהוא אומר למטה אם בבהמה הטמאה ופדה בערכך הרי בהמה טמאה אמורה כו':

חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה וכן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין עולות שבחובה בין שהנדבה מרובה והחובה מועטת בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת בין ששתיהן שוות. פי' חובה זו היא קן סתומה של זבה או של יולדת או של שאר מחוסרי כפרה שלא נתפרשו איזו לחטאת ואיזו לעולה בלקיחת בעלים ועכשיו הם מתפרשות בעשיית כהן.

והנדבה האמורה כאן היא העולה האמורה כאן וה"ה שהיה יכול לומר כן בחטאת ויאמר (כן) [בין] שהחובה מרובה והחטאת מועטת כו' אלא לפי שהחטאת גם היא חובה לא יתכן לשומע להפריש בין חטאת לחובה ולפיכך סידר משנתו בעולת נדבה שנתערבה בחובה שיש בה חטאת ועולה. [ורישא לא מתני ליה בלישנא אחרינא ומשום הכי תני ליה בחטאת וחובה אבל בסיפא דמתני לה בחובה ונדבה כמה דאפשר לאפלוגי מחטאת וחובה מפליג].

נחזור לפרש משנתינו חטאת העוף שנתערבה בקן אחד סתומה של חובה הרי יש כאן שתי חטאות ועולה אחת אינו יכול להקריב מאלו השלש פרידין אלא חטאת אחת שהיא מנין חטאות שבחובה שהחובה אין בה אלא חטאת אחת בקן אחת ואותה

החטאת ראשונה קרבה ממה נפשך בין שהיא חטאת המתערבת בין שהיא אחת מן הקן הרי ראויה להקריב הראשונה לחטאת אבל השתי פרידות הנשארות אינו (חייב) [יכול] להקריבן לא חטאת ולא עולה שכשיבא להקריב אחת מהן חטאת שמא (השנית) [השלישית] של קן היא וכיון (שמשך) [שקרבה] אחת מהן לחטאת השניה מאיליה היא נקבעת לעולה [מיד] ואם בא להקריב [מהן] עולה שמא החטאת שנתערבה היא הלכך ה"ל ספק חטאת שנתערבה בעולה וימותו וכן עולה ידוע שנתערבה בחובה אין כשר להקריב אלא עולה אחת שיקריב ראשונה והוא על הדרך עצמו שפירש לחטאת.

עכשיו פירשנו בעולה אחת שנתערבה בקן אחת סתומה שהעולות שבהן אינן אלא אחת כמו הנדבה המתערבת וזהו שתיהן שוות ששנינו במשנתינו ואם היו הקינין הסתומות שתים ועולת נדבה המתערבת אחת הרי עולת החובה מרובה על עולת הנדבה ויכול להקריב מהן שתי העולות כמנין עולות החובה ממה נפשך והג' פרידין הנשארים ימותו מפני שיש בהן שתי חטאות ועולה א' ואינן ידועות והכל כאשר פירשתי למעלה ואין בהם הפרש:

משנה ג

מתני' בד"א בחובה ובנדבה שנתערבו אבל חובה שנתערבה זו בזו א' לזו וא' לזו שתים לזו ושתים לזו ג' לזו וג' לזו מחצה כשר ומחצה פסול פי' קן סתומה של זו שנתערבה בקן סתומה של זו או שתים של זו ושתים של זו שנתערבו מחצה כשר ומחצה פסול שאם היו שתים לזו וב' לזו הרי הן ח' פרידין יקח מהן ד' ויעשה מהן שתי חטאות ושתי עולות ממה נפשך אם של אשה אחת הן הרי כדין נעשו ואם הם (שתי פרידין) [הגה"ה כך נ"ל שיש למחוק התיבות המוקפות ואם תגיה ואם הם שני פרידין לזו ותמחוק מלת[4] שנים והכל עולה לכוונה אחת]. שנים לזו ושנים לזו הרי הן כשרות עולות לזו וחטאות לזו או חטאת ועולה לזו וחטאת ועולה לזו [ואם הם שלשה לזו ואחת לזו הרי שתי חטאות ועולה אחת לזו ואחת לזו או שתי עולות וחטאת לזו וחטאת לזו והכל כשר]. שכל אחת מהן ראוי לשתי עולות ושתי חטאות וזה יקרב לשם בעליו סתם אבל הארבעה פרידין הנשארות אינו יכול להקריבן כלל שאם בא לעשות מהן שתי חטאות שמא הן בנות זוגן של אותן חטאות שהקריב תחלה ואין הד' חטאות לאשה בשתי קינין והרי הן עולות שנעשו כמעשה חטאות ופסולות וכן אם יבא לעשות שתי עולות שמא הן בנות זוגן של עולות הראשונות והרי (הן) [אלו] אינן ראויות [אלא] לחטאות ואם יעשה אותן כמעשה עולות יפסלו:

[4] כ"ה בעל מלא"ש וליתא בנוסחת הראב"ד שבגמ'.

אחת לזו ושתים לזו ושלש לזו ועשה לזו ומאה לזו המועט כשר בין משם אחד בין משני שמות בין מאשה אחת בין משתי נשים גם זו על הטעם הראשון שאם יש לזו קן אחת ולזו שתים יקח שתי פרידות כשיעור המועט שבהן ויעשה מהן חטאת ועולה ממה נפשך שהרי אפילו אפחות שבהן ראויה לחטאת ועולה ואם הן של שתי נשים כשרות הן מ"מ לבעליהן אבל הארבע פרידין הנשארות אינן ראויות לא לחטאות ולא לעולות שאם בא להקריב מהן שתי חטאות בכל אחת ואחת נאמר שמא היא בת זוגה של חטאת הראשונה והן של בעלת קן אח' ואין זו ראויה אלא לעולה וכשיבא להקריב עולות נאמר בכל אחת ואחת שהיא בת זוגה של עולה הראשונה וכיון שקרבה עולתה זו אינה ראויה אלא לחטאת וכן נאמר באחת לזו ומאה לזו או בשתים לזו ומאה לזו ששיעור המועט יהיה כשר מחצה חטאת ומחצה עולה והשאר ימותו וכל זה בכהן הבא לימלך בחכם ונאמר לו כך וכך ראויות להקרבה והשאר למיתה שאינו רשאי להקריב בתחילה לפסול: [מתני'] בין משם אחד בין משני שמות בין מאשה אחת בין משתי נשים כיצד משם א' (בין משני שמות לידה ולידה)[5] [לידה ולידה] זיבה וזיבה משם אחד משני שמות לידה וזיבה כיצד משתי נשים על זו (לידה) ועל זו לידה על זו זיבה ועל זו זיבה משם אחד (כיצד) משני שמות על זו לידה ועל זו זיבה פי' בין משם אחד בין משני שמות לאשה אחת בין משם אחת בין משני שמות לשתי נשים כך דינו כמו שאמרנו ואע"פ ששנינו בכריתות האשה שיש עליה חמש לידות ודאות חמש זיבות ודאות מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים אלמא קן אחד עולה לכמה זיבות וכיון דהכי הוא יכולה היא לשנות קנה מלידה ללידה אפ"ה לענין עירוב קן בקן ספיקן [שוה] לשני שמות או לב' נשים לפי שהקן כשהפרישה אותה לחובתה מיד פרידה אחת נקבעה לחטאת ופרידה אחת לעולה וכשתמשך אחת מהן לחטאת מיד השנית נקבעת לעולה ואם יקריבנה חטאת תפסל הלכך כשיתערבו קן בקן אין הכהן יכול לעשות אלא קן הראשונה בלבד והקן השנית אינה ראויה לא לחטאת ולא לעולה שאם יבא להקריב חטאת נאמר (עולה) זו היא בת זוגה של חטאת הראשונה שהופרשה עמה בקן א' וכיון שקרבה אחת מהן חטאת תחילה השניה מיד נקבעת לעולה ואם יעשנה חטאת פסולה והני מילי כשהפרישתן תחלה כל קן וקן בפני עצמו ואמרה זו הקן לחובתי אבל אם הביאה ארבעה פרידין בעירוב ואמרה אלו לשתי חובות שעלי יקריב הכהן כל שתים מהן שירצה לחטאות ושתים האחרות לעולות שכשימשכו אלו לחטאות יוקבעו השניות לעולות [ובכה"ג מתוקמי כולהו פרקין]:

[5] בכ"י נמחק הל' שבלידה ולידה ותקן נידה ונידה.

משנה ד

[מתני'] רבי יוסי אומר שתי נשים שלקחו קיניהן בעירוב או שנתנו דמי קיניהן לכהן לאיזו שירצה הכהן יעשה חטאת ולאיזו שירצה יעשה עולה בין משם אחד בין משני שמות. פי' שלקחו קיניהן בעירוב שנתנו מעותיהן בשיתוף ולקחו שתי קינין והביאום לכהן ואמרו אלו לשתי חובתנו לאיזו שירצה יקריב עולה וכו' והוא על הדרך שפירשתי לאשה שהביאה קינה בעירוב שאין קביעתן אלא בעשיית כהן ואין כאן ספק עירוב ומשנה זו מביא אותה בערובין פ' בכל מערבין לומר דר' יוסי ס"ל יש ברירה כלומר אע"פ שהשתי קינין הללו [משותפות] (מעורבבות) והכהן הוא שחלק אותן ביניהן והנשים לא (ראו) [ידעו] בחלוקה עד לאחר כפרה ואמרינן יש ברירה וכיון שרצו עכשיו באותה חלוקה נאמר הוברר הדבר שמתחלה לחלוקה זו היו עומדות וזו מחלה חלק פרידה לחברתה וזו לחברתה וכל אחת ואחת נתכפרה בשלה. ודוחה אותה לומר דלעולם רבי יוסי סבר אין ברירה והכא כגון שהתנו מתחלה [פירוש בשעת השיתוף התנו שיחלק הכהן ביניהן ויהיה חלוקתו חלוקה והן ימחלו חלקן כל אחת לחברתה הוה זה ודאי מתחלה] הוברר. והכהן קודם כפרה מחלקן והם עשו אותו שליח לחלוקתן [נ"א והא קמ"ל דלא גזרינן שתי נשים זה אטו עירוב שתי נשים של מעלה א"נ דיוקא דמתני' גופא אשמועינן דכי קפדינן בעירוב הקינין ה"מ כשהוקדשו ואח"כ נתערבו אבל נתערבו מתחלה בתורת שיתוף שיהא לכל אחת ואחת חלק בכל פרידה ופרידה ואח"כ הביאום לכהן ואמרו אלו לשתי חובותינו ואתה תחלוק אותם לשנינו ויהא חלוקתך חלוקה והרי אתה שלוחנו כהאי עירוב לא קפדינן כלל אפי' בשתי נשים וכ"ש באשה אחת כמו שפי' למעלה. ולאיזה שירצה יקריב חטאת כו' לפי שכיון שיש לכל אחת חלק בכל פרידה ופרידה ואין קן ברורה לאשה זו עדיין אין אחד מן הפרידין הנשארות נקבעות לעולות עד שעת עשייתן לפי שאין לה בת זוג לאותה חטאת והג' פרידות הנשארות יש בהן חטאת ועולה ואין ידועות ועדין הן כתחלתן שהן סתומות ותלויות בעשיית כהן. וכל מה שאמרנו כו'] ודוקא כשנשתתפו במעות ולקחו קיניהן בעירוב שכשיעשו הכהן שליח לחלוקתן על ידי תנאי והן ימחלו חלקן כל אחת לחברתה ואין כאן חשש עירוב הקינין אבל אם לקחו קיניהן זו בפני עצמה (וזו בפני עצמה) ועירבום והביאום לכהן כיון שאמרו אלו לחובותינו הואיל וחובות בפני עצמן הן ואין משותפות החובה בכל מקום שהיא (היא) נקבעת (א') לחטאת ואחת לעולה ואם יעשה מהן שתי חטאות או שתי עולות האחת פסולה ואע"פ שהתנו שיחלוק אותם הכהן אפי' חלקום הם עצמן אחר העירוב והקבע שקבעום לחובתם מחלו זו לזו את חלקם אינה כלום שכיון שנמשך אחת מהן

לחטאת השנית בכל מקום שהיא [ל] עולה (היא) ומה שנתנה לעולה נתנה ושמא יעשנה חטאת ותפסל וכשנשתתפו במעות שכל אחת יש לה חלק בכל פרידה ופרידה ואמרו אלו לחובותינו אין הפרידין מתחלקות אחת לחטאת ואחת לעולה שהרי אין אחת מהן מיוחדת לאשה אחת ושמא זו תעשה מזה החלק עולה וזו תעשנו חטאת הלכך תלויות הן ואין בהן (לא קדושת) חטאת קבועה ולא קדושת עולה קבועה עד שעת חלוקה וחלק המגיע לזו יכול להיות או חטאת או עולה וכן לזו וכשתלו עצמן בחלוקת כהן ומחלו זו לזו אין כאן ספק עירוב כלל.

וכל מה שאמרנו באלו (הן) התערובות שהוא כשר הני מילי להקריב אבל לצאת ידי חובתן אפי' הפחותה שבהן לא יצאה ידי חובתה אלא א"כ תביא עם חברתה בשיתוף לפי מה שהיא צריכה ותתנה עמה אבל אם לא ישתתפו אפי' מה שהקריב לא עלתה להן שאין אנו יודעים למי עלתה חטאת ולמי עלתה עולה הלכך צריכות להביא [בתחלה] ובפרק שני נאריך יותר בזה הענין ב"ה:

סליק חטאת שלישית התעודה. ואתחיל קן בעוזר שוכן מעונה [אבאר בו כפי כח לאברם. נתנו אל היות מורה נכונה יעטהו מעיל צדק וכבוד. והחזק בו כמו מגן וצנה לשמח דוי נפש עגומה. היות שונה בגילה ורננה קראהו אלהיו ממסיבה. להר סיני אשר שכן וחנה והשקהו בנחל מעיניו. בנחלי אל וממדבר מתנה יחנהו אלהיו מכבודו. ויתמוך את אשורו בסטנה (?) יפלס מעגל ארחות נתיבו. במשנת קן סתומה גם טמונה]

פרק ב

משנה א

קן סתומה שפרח ממנה גוזל לאויר או שפרח ממנה לבין המתות או שמת אחד מהן יקח זוג לשני. פי' שפרח ממנה גוזל לאויר שהלכה לה או שנתערבה א' (ממנה) [מהנה] לבין המתות פי' לאותן העומדות למיתה או שמת אחת מהן יקח זוג לשני ויעשה מהן פרידה אחת חטאת ואחת עולה אבל אם היתה קן מפורשת והלכה לה אחת מהן או שמתה ואין ידוע איזו הלכה או איזו מתה ואם זו (היה) [היא] הנשארת אם החטאת או העולה שתיהן הופסדו ואילו קן סתומה אין צריך לדקדק כלום.

פרח א' לבין הקריבות פסול ופוסל אחר כנגדו שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחר כנגדו. פי' פרח שנתערב לבין העומדות ליקרב ונתערב בהן והן סתומות ואין ידוע איזהו פסול ופוסל אחר כנגדו [זאת הפסקא ופסקת שבע נשים יש לפרש אותן בלא נמלך הכהן והקריבן וגם יש לפרש אותן בנמלך והריני מפרש אותן בלא נמלך וכך הוא הפי'] פי'

פסול הוא לבעליו הראשונים שאינה עולה לו שהרי אינו יודע מה עשו מן הגוזל שלו אם חטאת אם עולה ופוסל אחר כנגדו במקום שנתערב בו:

משנה ב

כיצד שתי נשים לזו שני קינין ולזו שני קינין פרח מזו לזו פוסל אח' בהליכתו חזר פוסל אחר בחזרתו. פי' הרי לזו ארבע פרידין ולזו ארבע כשפרחה מזו לזו הרי כאן חמש פרידין ובא הכהן והקריבן בלא המלכה ועשה מהן ג' חטאות ושתי עולות הרי הפסידה בעלת ה' עולה א' שמא אחת מן העולות היא הנכרית שבהן נתערבה ולא עלתה לה ואחת מן ג' חטאות היתה ראויה לעולה והפסידה הרי שצריכה עולה אחת ואם עשה מהן ג' עולות ושתי חטאות צריכה היא להביא חטאת אחרת שמא אחת מן החטאות היא הנכרית כאשר פירשתי.

וכמו כן בעלת הג' אם הקריב לה הכהן ג' פרידין ועשה מהן שתי חטאות ועולה אחת עדיין צריכה להביא עולה (אחת) [אחרת] ואם עשה שתי עולות וחטאת אחת צריכה להביא חטאת אחרת לפי שאינה יודעת מה עשתה בעלת חמש מן הגוזל שלה שהלך אצלה אם חטאת אם עולה מ"מ ממה שעשתה לה שתים נפטרה אם עשתה לה שתי חטאות ועולה אחת פטורה מן החטאות ממה נפשך שאם עשתה בעלת חמש (חטאות) מן הגוזל הנכרי חטאת הרי יש לה ג' חטאות ואם עשתה ממנו עולה הרי יש לה שתי חטאות מיהו לא עלתה לה שהרי אינה יודעת אם הקריבה חטאת או עולה הרי שהגוזל הפורח מזו לזו מסתומה לסתומה פוסל א' כאן וא' כאן במקום הליכתו.

ואם חזר פוסל אחר בחזרתו פי' (אחד כאן וא' כאן שכשחזר הוסיף לגרוע ממנה עוד א' ולא יעלו לה כי אם שתי פרידין חטאת ועולה לפי שכשהקריב לה אותן הד' אם חוזר ויעשה מהן שתי חטאות ושתי עולות נאמר) [הוסיף לגרוע עוד א' כאן וא' כאן בחזרתו שלא יעלו בכל אחד ואחד כי אם שתי פרידין חטאת ועולה לפי שכשיקריב אותן הד' לזו וד' לזו לאחר שחזר ועשה מהן שתי חטאות ושתי עולות לזו וכן לזו נאמר] שמא הגוזל שלה נשאר לשם ואחר חזר במקומו הרי יש לנו ספק עכשיו בשתי חטאות (הללו) שמא א' מהן אינו שלה ובשתי העולות כמו כן יש לנו זאת הספק ואותו הגוזל שהקריבו לשם לא עלה לה שאינה יודעת מה הקריבוהו אם חטאת אם עולה ושמא אחת מן החטאות שעשתה הוא הנכרי ואותו שהלך לשם עשאוהו עולה הרי יש לה ג' עולות וחטאת א' והיא צריכה חטאת אחרת או שמא א' מן העולות היא הנכרית ואותה שהלך לשם עשאוהו חטאת הרי שיש לה ג' חטאות ועולה אחת והיא צריכה לעולה אחרת נמצא שבחזרתו פסל ממנה שתים ואילו לא חזר [ופרח] והקריבה בעלת שלש

את (שלה) [ג'] לא הפסידה אלא אחת וכשם שבחזרתה הפסידה שתים למקום שחזרה כך הפסידה שתים ממקום שיצאה שאילו נשאר לשם והקריבתן בעלת ה' לחמשתן לא הפסידה בעירובה אלא פרידה אחת ממין השתים אם השתים עולות צריכה עולה א' משום ספק הנכרי ומן החטאות נפטרה ואם השתים חטאות צריכה חטאת א' ומן העולות נפטרה ועכשיו שחזר ממנה ואין לה אלא שתי חטאות ושתי עולות הרי ספק הנכרי פוסל בחטאות ובעולות וצריכה חטאת ועולה הרי שהגוזל הפורח וחוזר פוסל שתים בהליכתו א' כאן וא' כאן ובחזרתו שנים אחרות א' כאן וא' כאן פרח וחזר ופרח וחזר לא הפסיד כלום שאפי' הן מעורבות אין פחות משתים פי' אע"פ שפרח וחזר ופרח וחזר שתי פעמים שהיה לנו לומר שמא אז יש שתי גוזלות נכריות בכל א' וא' ושמא הן החטאות או הן העולות וצריכה להביא הכל כבתחלה אע"פ כן לא הפסידה כלום בפריחה וחזרה שניה שאפי' יהיו מעורבות ודאי [נ"א והקריב הכהן ד' חטאות וד' עולות שיש לנו בהן הספק שאמרנו שמא אותן ד' שנעשו חטאות של זו הן ואותן ד' עולות של זו הן וזו צריכה חטאות וזו עולות א"נ איפכא והרי הן צריכות להביא כבתחלה מספק אפ"ה אין בהם פחות מב' קינים לפי שהן יכולות להשתתף ביניהם ויביאו שני קינים בשתוף ויתנו אם הד' חטאות הראשונות היו שלי והד' עולות היו שלך הריני צריכה שני עולות ואת שני חטאות אלו השני חטאת שלך והשתי עולות שלי א"נ איפכא[6] ואם יקשה וכו'. [הגה"ה משמע דנוסחא זו מיירי לפירוש שמפרש ואזיל בלא נמלך והנוסח האחרת מיירי בנמלך] שיש לנו לומר שאינו יכול להקריב מהן אלא ד' פרידין שתי חטאות ושתי עולות וד' פרידין אחרות לא יקריבו לא חטאות ולא עולות שאם בא להקריב חטאות שמא הן בנות זוגן של חטאות הראשונות ואינן ראויות אלא לעולות ואם בא להקריב עולות שמא הן בנות זוגן של עולות הראשונות ואין אלו ראויות לעולות הרי שאין ראוי להקריב מהן אלא ד' פרידין ממה נפשך ואותן ארבע עצמן לא עלו להן לשם חובה לפי שאינן ידועות של מי הם אע"פ כן אין בהם פחות משני קינין שעלו להן לחובתן לפי שהן יכולות להשתתף ביניהן ויביאו שתי קינין בשיתוף ויתנו אם הראשונות היו שלי אלו יהיו שלך א"נ איפכא (הכא נמי) וע"י שיתוף ותנאי השתי קינין יעלו להם לחובתן. ואם יקשה המקשה היאך אמרה המשנה שלא הפסידה כלום בפריחה וחזרה שניה הרי הפסידו שאילו בתחלה היו יכולות להשתתף ולהביא קן א' ולהתנות ועכשיו צריכות שתי קינין בשיתוף ודאי כן הוא מ"מ דרך המשנה כך הוא שלא פתחה בתקנתן עד שהפסידו הכל וכך תראה למטה כמו כן שבאה עד סוף כל ההפסד ואח"כ אמרה התקנה:

[6] הכונה אל ואם יקשה המקשה כו' שבסוף הדבור.

משנה ג

לזו א' ולזו ב' ולזו ג' ולזו ד' ולזו ה' ולזו ו' ולזו ז' פרח מן הראשונה לב' לג' לד' לה' לו' לז'.
פי' שפרח מן הראשונה לשניה ומן השניה לשלישית ומן הג' לד' וכן כולן ואח"כ חזר לכולן עד שחזר לראשונה ואיכא למימר אותו שפרח מן הראשונה לשניה נשאר בשניה ואחד מן השניה פרח לשלישית וכן כולן
פוסל אחד בהליכתו וא' בחזרתו הראשונה והשניה אין להם כלום השלישית יש לה אחת הד' יש לה שתים החמישית יש לה ג' הששית יש לה ד' השביעית יש לה (שש) [ה'] כל זה הולך על הדרך שפי' למעלה שבפריחתו וחזרתו פוסל שנים כאן ושנים כאן משום ספק נכרי שמא אחד מן החטאות הוא או שמא אחד מן העולות ונאמר שהפורח נשאר שם ואחר חזר תחתיו הלכך האמצעית שבכאן יש בהן ספק שתי נכרית שהרי השניה נכנס לה בהליכה א' מן הראשונה ובחזרה אחד מן השלישית ונאמר אותן שתים שנכנסו לה נשארו לה ושתים משלה יצאו לראשונה ולג' וכן בכל האמצעיות וכל ספק שתי נכריות פוסלות ד' שתי חטאות ושתי עולות [שלא עלו לבעליהן] הרי הראשונה והשניה אין להן כלום והשביעית לא (נפסלה) [נכנס לה] אלא נכרי [אחד] ואחד יצא ממנה וסלק נכרי א' הוא אינו פוסל אלא שנים הרי הז' לא הפסידה אלא קן א'
פרח וחזר פעם שניה מן הראשונה לשניה ומן השניה לשלישית וכן כולן וחזר פוסל א' בהליכתו וא' בחזרתו השלישית והד' אין להם כלום החמישית יש לה אחת הששית יש לה שתים השביעית יש לה חמש פרח וחזר פעם שלישית חוזר ופוסל א' בהליכתו ואחד בחזרתו החמישית והששית אין להם כלום הז' יש לה ד' ויש אומרים הז' לא הפסידה כלום פי' [החמישית והששית אין להם כלום] כמו שאמרנו שבפריחה וחזרה ראשונה הפסידה שתי קנין משום ספק שתי פרידין נכריות כך בכל פריחה וחזרה (שתפסיד) [הפסידה] שתי קינין משום ספק שתי פרידות נכריות הרי לג' פריחות וחזרות שיש בהן ספק שש פרידין נכריות (הפסידו) [הפסידה הששית] שש קינין שש חטאות ושש עולות ומה שאמרנו השלישית יש לה אחת הד' שתים (וה' שלש) [כו'] יש בו שנים פנים א' בנמלך ואחד בשאינו נמלך שאם לא נמלך הכהן והקריבן לשלישית עלתה א' ולרביעית שתים ולה' ג' וכו' אבל בנמלך נאמר לו אם בא להקריב של שלישית תחלה יקריב לה הכל ולא עלתה לה אלא קן אחד ואם בא להקריב של ד' תחלה יקריב לה הכל ולא עלתה לה אלא שתים וכן לכל א' מהן שיבא להקריב קרבנותיה תחלה [נאמר לו שיקריב לה הכל ולא תעלה לה אלא כפי מה שאמרנו במשנתנו זה כשיבא להקריב קרבנותיה

תחלה] אבל אחר שהקריב לאחת תחלה אם בא להקריב לשניה ובא לימלך נאמר לו לא תקריב אלא כפי מה שראוי לה.
זה צ"ע דהיאך יכול להקריב אפי' אחד דאם ראשון מקריבו (לעולה) [למעלה] נאמר שמא בן זוגו של זה קרבה לאחרת (לעולה) [למעלה] וממילא נקבע זה לחטאת ועכשיו נפרש שאם הקריב לשלישית ולחמישית ובא להקריב לרביעית נאמר לו לא תקריב לה אלא [הגה"ה ראיתי מקשים וז"ל ותמיהני דאפילו פרידה אחת לא תוכל להקריב דאם מקריבו למעלה נאמר שמא בן זוגו של זה קרב למעלה בכלל אותן שהקריבו השלישית והחמישית והוא מקן של בעלת קן אחד ואין בו אלא עולה אחת ולא שתים. ע"כ. נראה עיקר נ"א דמוקי לה בלא נמלך דבנמלך אי אפשר לאוקמא כדלקמן בנ"א ובשלמא אם היינו מפרשים שבפריחה שניה לא פרח כלום מן הראשונה ולא מן השניה אלא מן השלישית לרביעית וכו' הוה ניחא שכבר בן זוגה שנשאר במקומה ודאי לא נקרב אמנם הרב ז"ל פירש בפריחה וחזרה שניה שפרח מן הראשונה ע"כ קשה לי להבין דבריו אלה וצריכין לי עיון. ע"כ]. שתי קינין ואותן לא עלה לה מפני ספק שתי נכריות שמא הן החטאות או שמא הן העולות והשתי קינין אחרות לא יקריב כלל שכיון שהלכו לה שתי פרידין א' אצל הג' ואחד אצל החמישית ושמא נשארו לשם והקריבום והיא אינה יודעת מה הקריבום עכשיו כשתבא להקריב אלו שתי קינין השניות שלה ויש בהן שתי פרידין משלה וספק שתי נכריות מה תעשה מהן אם תבא לעשותן חטאות נאמר ושמא אותן שלה שהלכו לשם נעשו חטאות ואלו השתים שלה שהם [בכאן שהם] בנות זוגן אינן ראויות עוד אלא לעולות ואם בא לעשותן עולות נמי נאמר איפכא שאותן שלה שהלכו אצל שלישית וחמישית נעשו עולות ואלו השתים שהם בנות זוגן אינן ראויות עוד לעולות אלא לחטאות הלכך לא יקריב אותן כלל הרי שהרביעית הפסידה הכל בהקריבה שלישית וחמישית ואם הקריבה הג' לבדה תחלה הד' תקריב ג' חטאות וג' עולות ולא יעלו לה אלא קן אחת בלבד והקן הד' לא תקריבנו כלל מפני שהפרידה שלה שהלכה אצל השלישית והקריבתו והיא אינה יודעת מה (היא) ואם לא נמלך והקריב הכל עלה לה שתי קינין וה"ה שאם נתערבה בהן אחת מן המתות בתחלה לא יקריב כלל וימותו כולן ואם עבר והקריב הכל עלו לה כדאמרינן לקמן פ"ג חטאת לזו ועולה לזו עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול והרי חטאת ועולה שנתערבה בתחלה ימותו ואם לא נמלך והקריב המחצה כשר דקסבר האי תנא בעלי חיים אינן נדחין והכי מוקי לה בזבחים פ' כל הזבחים שנתערבו ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום דודאי ששית צריכה להביא שש קינין ואין לה הפסד אם שביעית תהא נפטרת עמה בתנאי

פי' לא הפסידה כלום בפריחה וחזרה שלישית מפני שיכולה להשתתף עם הששית (ולהתנות) ויכולה לפטור את עצמה בג' פרידין מן הג' קינין שלא עלו לה (בפריחתה וחזרה שלישית) והששית תביא שש שהרי הפסידה הכל הרי י"ב פרידין ויעשה מהן שש חטאות ושש עולות ויתנו ביניהם ותאמר השביעית אם אותן ג' חטאות שעשיתי שלך היו הרי אי את צריכה אלא ג' חטאות ואלו ג' חטאות יהיו שלי והג' חטאות אחרות והשש עולות יהיו שלך ואם הג' עולות שעשיתי שלך היו הרי אי את צריכה אלא ג' עולות והג' אלו יהיו שלי והשאר יהיו הכל שלך וא"ת שמא אותן הנכריות שנתערבו בשביעית לא היו משל ששית אלא משל חמישית וא"כ היאך יכולה להתנות עמה א"כ הרי הששית אינה צריכה כלום שכיון שלא יצאו משל ששית לשביעית אלא משל חמישית הרי שלא יש בששית משל שביעית כלום אלא [כולם] עברו לחמישית שאם נשא בששית כלום א"כ אייתרו להו של ששית ומדלא אייתרו [הגה"ה עיין לקמן בנ"א] ש"מ עברו לחמישית וא"כ אינה צריכה כלום שהרי אין בה ספק נכרית ואינה צריכה כפרה כלל כ"ש שיכולה ליתן חלקה לשביעית אלא ודאי אי מספקינן להו הכי מספקינן להו כדאמרן לעיל מ"מ אינה צריכה ע"י תנאי אלא או ג' חטאות ושש עולות או ג' עולות ושש חטאות והז' יעלו לה הג' אחרות נמצא שהז' לא הפסידה בפריחה וחזרה שלישית אבל הששית ודאי הפסידה שבפריחה וחזרה שניה לא היתה צריכה אלא ח' פרידין ועכשיו היא צריכה (ט') [י"ב פרידין] ולא סגי בתנאי עם החמישית ויש לנו לפרש הטעם של יש אומרים למה לא אמרה בפריחה וחזרה שניה שהשביעית לא הפסידה כלום ע"י שיתוף ותנאי וי"ל כמו שאמרנו למעלה שהמתין עד סוף כל ההפסד ואח"כ אמר התקנה. ועי"ל טעם אחר לפי שכל זמן שיש לששית כלום הרי היא עומדת כנגד השביעית ומונעת אותה מלהקריב תחלה לפי שכשתקריב היא תחלה הפסידה ממנה הרבה והוא כאשר פירשנו למעלה לתנא [קמא] שאם יש לששית שתי קנין והז' יש לה חמש והשביעית [הקריבה השבע שלה ועלו לה חמש הרי] בשביל ספק שתי פרידין שהקריבה משל ששית הששית אינה יכולה להקריב כי אם ד' קנין ואותם לא עלו לה כלום משום ספק ד' פרידין נכריות שיש בהן שמא החטאות הם או העולות הלכך אינה יכולה להקריב תחלה (אלא ע"י פייס ואם יפול הגורל לששית להקריב תחלה) נמצאת הז' מפסדת שתי קנין שלא תקריב אותן כלל משום ספק שתי פרידין שלה שקרבו בתוך של ששית כמו שפרשנו למעלה ואותן חמש שתקריב לא עלו לה אלא ג' מפני ספק שתי הנכריות שבה (הלכך) לא נוכל לומר בפריחה וחזרה שניה לא הפסידה שהרי אפשר שהפסידה הרבה אם הקריבה הששית תחלה הואיל ויש בתוכה שתי קנין שאינה יכולה להקריבן כלל ולאותן שתי קנין לא

יועיל לה שיתוף כי היאך תוכל להתנות על מה שלא הקריבה והלא אינה יכולה לומר אם הראשונים שלך אלו שלי שהרי הראשונים לא קרבו כלל אבל בפריחה וחזרה שלישית הואיל ואין לששית כלום ודאי השביעית תקריב בלא מחלוקת ואח"כ תביא ג' פרידין עם הששית ותתנה וכגון זה כופין על מדת סדום שיניחוה להקריב תחלה שאם תקדים הששית ותקריב הרי לא עלו לה כלום מפני ספק שש פרידין נכריות שבה והפסידה את השביעית מלהקריב שלשה קנין מפני ספק ג' פרידין של שביעית שקרבה בתוך שלה והפסידה את החמישית כמו כן שלשה קנין שאין ראוין להקריבן כלל ועכשיו מה יועילו לה הקדמת קרבנותיה שהרי אינה יכולה להשתתף ולהתנות שאין לה עם מי תתנה לא עם החמישית ולא עם שביעית שהרי יש להן שש קנים שלא הקריבום כלל [הגה"ה פי' שלש קנים לחמישית ושלש לשביעית כמו שקדם בלשונו ז"ל] ושמא אותן שלה שהלכו אצלן באותן שלא הקריבו הם הלכך ע"כ ודאי צריכה היא להביא שש קנין כבתחלה וזהו טעמן של יש אומרים וברוך חכם הרזים ואם פרח מן המתות לכולן הרי כולן ימותו פי' שאינו רשאי להקריב אפי' אחד מהן כלומר אלו שאמרנו יש שיריים לפסלותן האי כדיניה והאי כדיניה [זהו בשלא פרח לבין המתות אבל אם פרח לבין המתות ימותו כולן] וזהו בכהן הבא לימלך אבל אם לא נמלך והקריב הכל הכשרות כולם [עלות לה] כמו שפי' למעלה. וכל זה הפרק והראשון נעמיד אותן בפ"ג בכהן הבא לימלך ואפשר שיהיו כולן בבא לימלך חוץ ממה שאמרנו למעלה שהגוזל הפורח פוסל א' בהליכתו שזה אינו [אלא] כשהקריב את כולן ואלו בא לימלך היינו אומרים לו שלא יקריב את החמישית כלל שאינו ראוי לא לחטאת ולא לעולה שמא השתי חטאות שהקריב וזה החמישי ואחד מן העולות הן שלה ואם בא להקריבה חטאת הרי אינה ראויה לחטאת ואם בא להקריבה עולה נאמר שמא השתי עולות ואחת מן החטאות שהקריב וזה החמישי הן שלה והרי זה אינו ראוי לעולה הרי החמישי לא יקריבנו כלל וקן א' מן השתי קנין עצמן שהקריב לא עלתה לה מפני ספק הגוזל (הנכרי) שבהן והיא מסופקת בחטאות ובעולות נמצא שהגוזל הפורח בהליכתו פוסל שתים עמו במקום שהולך ומה שאמרה המשנה פוסל אחד בהליכתו אינו אלא בשלא נמלך והקריב את חמשתן אבל כיון שכל שני הפרקים הם מדברים בבא לימלך חוץ מזו לא היה יכול לחלק וגם זו המימרא עצמה משכחת לה לענין הקרבת הקנין שכולן ראוין ליקרב חוץ מן החמישי אבל לענין איפטורי ידי חובתן לא וכיון דלענין הקרבת הקנין משכחת לה בבא לימלך לא היה לו לחלק והעמיד אותן בכהן הנמלך: הגה"ה א"נ יש לומר שלא דבר על זו המימרא ולא חלק בה כלל תדע לך שלא תמצאנה למטה בלא נמלך אלמא כי איירי בה לעיל בלא נמלך איירי בה ולפי

שאמר למעלה חטאת שנתערבה בעולה ועולה בחטאת אפי' אחד בריבוא ימותו כולן תנא חדא פסלות של תערובת שאינו פוסל אלא כנגד תערובתו מיהו זה לפי הפסלות שלו וזה לפי הפסלות שלו של מעלה הוא לענין הכשר הקרבתן ולמטה הוא לענין אפטורי: [נ"א ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום פי' לא הפסידה בפריחה וחזרה שלישית מפני שיכולה להשתתף עם הששית ותביא הששית תשע פרידין והשביעית שלשה ויעשו מהן שש חטאות ושש עולות ויתנו ותאמר השביעית אם אותן שלש חטאות נכריות שעשית שלך היו הרי אי את צריכה אלא ג' עולות והשלש אלו יהיו שלי וכל השאר שלך. ואם השלש עולות שעשית היו שלך הרי אי את צריכה אלא שלש חטאות והג' עולות אלו יהיו שלי וכל השאר שלך. וא"ת שמא אותן הנכריות שנתערבו בשביעית לא היו משל ששית אלא משל חמישית עברו לשביעית וא"כ היאך יכולה להתנות עמה ויש לומר דמכל מקום יכולה להתנות עמה שהרי אין בששית אלא ספק ג' נכריות של שלשה חזרות שמא נתערבו בחזרתן משל שביעית בששית ויצאו משל ששית ג' אחרות לחמישית וכיון שאין בה אלא ג' נכריות הרי שאינה צריכה אלא ג' חטאות וג' עולות והרי היא יכולה לתת ג' חטאות וג' עולות מאלו השניות לשביעית ואין כאן בית מיחוש הלכך השביעית לא הפסידה כלום כדפרישית. [הגה"ה פי' לא הפסידה זולתי כנגד הנכריות שפרחו לה ולא יותר והששית הפסידה פרידה א' בפריחה וחזרה שלישית יותר על השתי פרידות שהיתה מפסדת בפריחה וחזרה שניה מלבד ההפסד שכנגד הנכריות שפרחו וחזרו לה].

אבל הששית ודאי הפסידה פרידה אחת בפריחה וחזרה שלישית וכך היה יכול לומר כמו כן בפריחה וחזרה שניה שלא הפסידה השביעית כלום והששית הפסידה שתי פרידין לפי שהששית תביא שש פרידין והשביעית שתים והכל יעלה לששית בהפסדה אבל המתין עד סוף כל הפסדן ואח"כ אמר תקנתן כמו שפי' למעלה.

ויש לדקדק ולומר שכולן נמי כמו כן יכולות להפטר בקיני ספקותן כמו שיתחברו כולן ומי שחייבת להביא קן תביא פרידה א' ומי שחייבת שתי קנין תביא שתי פרידין וכן כולן ויעלו לכולן י"ב קנין חצי ספקן שהם כ"ד קנין [הגה"ה פי' שכל ההפסד שבפריחה וחזרה שלישית הוי כ"ד קנין שהרי כולן אין להם כלום חוץ מן הז' שיש לה ד'] ותתנה כל אחת ואחת ותאמר אם יצאתי מידי חטאות תחלה יהיה חלק חטאתי שבאלו לחברותי הצריכות להן וא"א שלא יצאו כולן ידי חובתו בכך כי בתחלה בודאי יצאו יד"ח כ"ד פרידין י"ב חטאות וי"ב עולות ויתנו הצריכות לחטאות תצא בחטאות והצריכה לעולות תצא בעולות אלא שאין התקנה זאת נכונה שתשהא זו את קניה עד שיביאו כולן את

קניהן ושמא פעמים שיזדמן לשתים או יזדמן לשבע ונמצאו משהות את קניהן לפיכך לא פתח להן בתקנה זו וזולתי תקנה זו לא תוכל אחת מהן לצאת יד חובתה בקני ספיקה עם שיתוף חברתה עד שיביאו בין שתיהן שיעור כל חובות המרובה ותתן המרובה משלה למועטת ואז תפטר המועטת עם המרובה שאם לא יביאו כשיעור כל המרובה לא תוכל להתנות ולתת משלה למועטת כי איך תתן קרבנותיה לחברתה כל זמן שהיא צריכה להן אפשר דת"ק ס"ל שאם תבא השביעית לימלך כאן בתקנתן לא נפתח לה בתקנת שיתוף ותנאי מפני שזו הפסדה מועט וזו הפסדה מרובה ושמא תשהה זו את קנה.

א"נ כיון דאלו משתתפין כולן משתכרות ועכשיו שמשתתפות הששית והשביעית הששית מפסדת ג' פרידין ויותר שהרי צריכה תשע הלכך יש לחוש אם נפתח להם בתקנת שתוף שמא ימתינו כולן זו את זו ונמצאו משהות את קניהן ויש אומרים לא חייש לכך ונכוחה היא למבין וזה טעמן של יש אומרים לפי עניות דעתנו. וכל זה הפרק מתחלתו ועד כאן בשלא נמלך הכהן והקריב לכולן שיצאו בדרך השנויה במשנתינו אבל אם בא לימלך נאמר לו שלא יקריב מכולן אלא קן אחד בלבד חטאת ועולה אבל אם בא להקריב יותר נאמר לו שלא יקריב לא חטאת ולא עולה לא משל א' ולא משל שתים כי אם על דרך השנויה במשנתינו בפרק ראשון לזו א' ולזו שתים ולזו ג' ולזו ד' וכו' המועט כשר והכא נמי כיון שיוכל לספק בכל א' וא' מפריחה ראשונה ואילך שיש בהן אותו הקן של ראשונה כשעשה הכהן קן א' חטאת ועולה היאך יוכל לעשות עוד חטאת שמא היא בת זוגה של חטאת ראשונה והן של בעלת קן א' ושתי חטאות בקן א' ליכא וכן כשיבא להקריב עולה. הלכך לא משכחת לה אלא בלא נמלך.

עוד יש לומר כי אפי' קן אחד אין ראוי להקריב מהן מפני שאינה ראויה לקרב כלל [הגה"ה צ"ע] והרי היא ממה ששנינו במשנתינו פרח מבין המתות לכולן הרי כולן ימותו וכבר כתבתי מזה [הגה"ה צ"ע] בחזרה מפורשת היטב:

והפסקא ראשונה כמו כן שאמרנו שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחר כנגדו וכו' לא משכחת לה אלא בלא נמלך והקריב למקום שהלך הפורח שהן חמש פרידין ג' חטאות וב' עולות או אפכא ואז לא פסל למקום שהלך אלא אחר כנגדו כמו שפירשנו למעלה אבל אם יבא לימלך נאמר לו שלא יקריב כי אם ב' קנין שתי חטאות ושתי עולות והחמישי לא יקריבנו כלל שמא בן זוגו הוא לחטאת א' שהקריב ולא יעשנו חטאת כי שמא אותה העולה שהקריב כנגד אותה חטאת משל חברתה היתה וזו הפרידה היתה ראויה להקריב תחתיה לעולה ואם יבא לעשותה עולה נאמר לו שמא בת זוג היא לעולה א' שהקריב תחלה וזו אינה ראויה לעולה הנה שלא יוכל להקריב כי אם הארבע פרידין

ולא תצא בהן ידי חובתה כי אם מקן אחד בלבד חטאת ועולה אבל בקן השניה לא יצאה שמא החטאת היתה נכריה או העולה ונמצא הגוזל הפורח פוסל שנים זולתו במקום הליכתו. הנה שאלו השתי פסקות אינן אלא כשלא נמלך והקריב מכאן ואילך עד סוף הפרק כולו בנמלך וכשאמר בפרק שלישי בד"א בנמלך אפרקא קמא קאי הלא תראה שלא חלק בפ"ג כי אם באותן מימרות שדבר בפרק ראשון בחובה וחובה שנתערבו זו בזו וזו בזו א' לזו וא' לזו וכו' אבל באלו המימרות שבפרק שני לא חלק בהם ש"מ דבלא נמלך אייריי בה ומשנתנו כך הוא סדורה. בפרק ראשון דברה המשנה בכל חובתה של זו שנתערבה בכל חובתה של זו שוה בשוה או מועטת במרובה ובפ"ב דברה המשנה בגוזל א' מחובתה של זו שנתערבה בחובתה של זו כמה יפסל בהן ודברה בהן בלא נמלך מפני זו הפסקא השנויה א' לזו וב' לזו וג' לזו וכו' עד ז' לזו כי בפריחה וחזרה שלישית דינה משתנה מן החובה כולה של זו שנתערבה בכל החובות של זו בלא נמלך אבל בנמלך אין דינה משתנה כמו שפירשתי כי היא אותה משנה עצמה שאמרנו למעלה א' לזו וב' לזו כו' המועט כשר ולפיכך דברה בהן בלא נמלך שאין דינן שוה ואשמועינן בה חדוש גדול שאמצעיות הפסידו כפלים בשביעית ואח"כ חזר לדרכו לנמלך ואמר שאם פרח א' מן המתות לכולן הרי כולן ימותו כלומר עד כאן דברנו באותן שיש שירים לפסלותן אבל תמצא תערובת אחר שבשביל גוזל אחד לבדו שיתערב בכמה קנין כולן ימותו וזה בודאי אינו אלא בנמלך שאם לא נמלך והקריב הכל כולן עלו לה חוץ מן המתה כדאמרינן לקמן פ"ג חטאת לזו עולה לזו עשו כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול והרי חטאת ועולה שנתערבה ימותו כולם ואם לא נמלך והקריב הוי מחצה כשר ודאי קסבר האי תנא בעלי חיים אינם נדחים והכי מוקים לה בזבחים פרק כל הזבחים שנתערבו ובקונטריס א' פרשתי השתי פסקות העליונות בנמלך היטב. [הגה"ה נראה שהיא נוסחא הראשונה דלעיל]

משנה ד

קן סתומה וקן מפורשת ופרח מן הסתומה למפורשת יקח זוג לשני חזר או שפרח מן המפורש ראשון [פי' דמן המפורש] פרח לסתום ולא מן הסתום למפורש הרי כולן ימותו. קן סתומה (כבר) פי' שלא נתפרשה איזו לחטאת ואיזו לעולה קן מפורשת שכבר נתפרשה וחזרה (להיות הקן שנתערבה) [ונתערבה] בינה לבין עצמה ולא הוברר[7] (והיא כמו הקן של יונים שהם שוים ואין הפרש ביניהן כך היא כל זמן שהיא סתומה וזו שנתפרשה ונתערבה בינה לבין עצמה חזרה להיות שוה בקן של יונים בקיניהן) [הגה"ה

[7] המוקפים נמחקו בכ"י מלא"ש וע"ז קאי ההג"ה אח"כ.

אלו השורות אע"פ שנמחקו בדוחק יש להם קצת הבנה] הרי קן מפורשת זו אינה ראויה אלא למיתה וכשפרח מן הסתומה לתוכה כמו שפורח לבין המתות היא ויקח זוג לשני שהוא כבר אבד ואם חזר למקומו או שפרח מן המפורשת לסתומה הרי פרח בה א' מן המתות וי"מ שבפריחה זו נתבלבלה המפורשת ולא הוברר איזו חטאת ואיזו עולה ואם פרח מן המפורשת ראשון כמו כן בפריחתו נתבלבל ונתערב ולא הוכר איזו מהן פרח הלכך ימותו:

משנה ה

חטאת מכאן ועולה מכאן וסתומה באמצע פרח מן האמצע לצדדין אחד אילך וא' אילך לא הפסידה כלום אלא נאמר זה שהלך אצל חטאת חטאת וזה שהלך אצל עולה עולה פי' ויקרבו אלו לשם בעליהן סתם [ואלו לשם בעליהן סתם] ופשוטה היא. חזר לאמצע האמצעיים ימותו ואלו יקריבו חטאות ואלו יקריבו עולות חזר או שפרח מן האמצע לצדדין הרי כולן ימותו פי' חזר לאמצע חזר הקן לאמצע אע"פ שלא נדע אם מצד אחד חזרו שניהם או משני צדדים ספקא לחומרא ונאמר שמא משני צדדים באו והרי הן חטאת ועולה שנתערבה ואע"פ שראינו אחד שחזר מצד א' והאחד לא ראינו אם מאותו צד עצמו נתחבר עמו או מצד אחר ואין אנו יודעין מספר הגוזלות ספיקא לחומרא חזר או שפרח ממנו לצדדין פי' חזר לצד אחד ואין אנו יודעים לאיזה צד או שחזר לשני צדדין כולן ימותו רישא דחזר לאמצע אשמעינן דאע"פ שבאו למקום אחד לאמצע לא נאמר ממקום שראינו שבא הראשון בא השני דראינו הראשון מאיזה צד בא ולא ראינו השני מאיזה צד בא (פי') וסיפא קמ"ל שאע"פ שיש גוזלות מרובות בצד אחד כאן שלא היינו יודעים מספרם לא נאמר כשחזר לצד אחד ואין אנו יודעים לאיזה צד ודאי לאותו צד המרובה חזרו אלא הספק בשניהם ורישא נמי אשמועינן אע"פ שרוב גוזלות בצד אחד וחזר הקן לאמצע ולא נדע מאיזה צד חזר או שמא משניהם לא נאמר כיון שיש רוב גוזלות בזה הצד כל דפריש מרובא פריש ומשם באו ואם אותו צד חטאות יקרבו חטאות ואם עולות יקרבו עולות דלגבי תערובת קדשים לא [אמרינן] אזלינן בתר רובא דנייד מ"ט גזרה משום קבוע והכי איתא בזבחים פ' כל הזבחים שנתערבו:

אין מביאין תורים כנגד בני יונה ולא בני יונה כנגד תורין כיצד האשה שהביאה חטאתה תור ועולתה בן יונה תכפול ותביא עולתה תור. עולתה תור וחטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה בן עזאי אומר הולכין אחר הראשון. פי' אין מביאין תורים כנגד בני יונה וכו' דכתיב שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת אבל לא תור ובן יונה אחד לעולה ואחד לחטאת: האשה שהביאה חטאתה תור כו' קסבר חטאת

היא העיקר ודרשינן בספרא א' לעולה ואחד לחטאת וכפר מכאן אמרו האשה שהביאה חטאתה (כו') [תור] ועולתה בן יונה תכפול ותביא עולתה תור כלומר א' לחטאת וכפר ממין החטאת תהא כל הכפרה בין שהיא ראשונה בין שהיא אחרונה: בן עזאי אומר כו' (קסבר) הראשון הוא העיקר בכל מקום כדאמרינן בברכות כל הקודם לפסוק הוא קודם לברכה וכיון שהקדים הכתוב ביולדת עולה לחטאת לומר לך אפי' עולה אם היא קודמת היא קבעה לה באותו המין להביא ממנו חטאתה לכך הקדימה הכתוב ולא להקרבתה הלכך אם הביאה עולתה תחילה תור ואח"כ חטאתה בן יונה תכפול ותביא חטאתה תור והאי הביאה דקתני הכא לא שהקריבה אלא אפי' אם הפרישה דכיון שאפרשתה לאיקרובי קאי ומיחייבא עליה לאקרובי וקבעה לה וכן גבי מצורע דפליגי תנאי דמר סבר אשם קביע ליה בעשירות ומ"ס חטאת קבעה ליה ומ"ס צפרים קבעה ליה וקתני דבהפרשה לחודה קבעה ליה דתנן במשנת נגעים מצורע עני שהפריש קרבנו והעשיר הכל הולך אחר החטאת דברי ר' שמעון ר' יהודה אומר הכל הולך אחר אשם ר' אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחר צפרים

ודוקא בדאיתיה לקרבן בעיניה א"נ דאקריביה אע"ג דאפסיל בהקרבתו קבע ליה אבל אי אפרשיה ונסתאב או שאירע לו דבר שאינו ראוי להקרבה לא קבע ליה כדתנן בכריתות פ' בתרא הפריש כשבה ונסתאבה אם רצה יביא בדמיה עוף ותנן נמי במס' נגעים ומייתינן ליה במס' נדה שני מצורעין שנתערבו קרבנן זה בזה וקרב קרבנו של אחד מהם ומת אחד מהם זו שאלה וכו' ואמר להם יכתוב כל נכסיו לאחד ויביא קרבן עני אלמא כי הפריש קרבנו ואינו ראוי להקריבו לא קבע ליה בעשירות והאי דקתני לה באשה ולא קתני במצורע וזב שהביאו חטאתם תור כו' רבותא קמ"ל דאע"ג דעולה קדמה הכא ביולדת מש"כ בשאר מקומות קאמר תנא קמא (שלא) לילך אחר החטאת ועוד דטעמא דבן עזאי נמי מהאי קרא נפקא כדפרישית: האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה [עולתה] ומתה לא יביאו יורשים את חטאתה פירוש שאע"פ שחטאתה זו אינה (באה) לכפרה אלא להכשיר אינה באה לאחר מיתה ואין היורשין מפרישין אותה כלל שאין מפרישין תחלה [לאבוד] ואם הפרישתה מחיים אין מקריבין אותה אבל בעולה פליגי רב ושמואל ור' יוחנן וריש לקיש במס' קדושין דמר סבר שאם הפרישתה מחיים יביאו יורשין שכבר קדשה מחיים אבל לא הפרישתה מחיים אינן חייבים להביאה אע"פ שירשו נכסיה מ"ט מלוה האמורה בתורה לאו כשטר דמיא ואע"פ שהיתה חייבת בה מחיים [עכשיו שמתה [יורשי] נכסיה פטורין ומר סבר אע"פ שלא הפרישתה מחיים] (לא מחייבי יורש נכסיה) [יורשי נכסיה חייבין] להביאה לאחר מיתתה מפני חובתה

שהיתה עליה מחיים דמלוה האמורה בתורה כשטר דמיא וה"ה דהוה מצי למתני בזכר כגון זב או מצורע אלא משום דכוליה פרקין מתני ליה באשה כדפרישית ופרקין דלעיל נמי מתני לה באשה כדקתני בין משם א' בין משני שמות [זיבה ולידה]:
סליקא קן סתומה וטמונה אשר היתה כאגרת חתומה. [נתיב אורח שבילה לא ידעה אנוש גם מפני כל נעלמה. ורואיה כמו הוברי שחקים אשר רואים ואין יודעין מאומה. והולכיה כהולכין בעלטה קדורנית כבין כוכב וחמה. האירני אלהי מכבודו העירני כנעור מתנומה. הקימני עלי רגלי וחזק יחידתי בחיל ברזל וחומה. הביננני דברו החמורה במשנת קן תלויה על בלי מה. קראתיה דרשתיה למול כל ושמתיה כמו פרחי אדמה. תהלותי לקל יוצרי ורועי אשר נתן בקרבי און ועצמה. יחנני תעודתו וישרו. יחלק לי בתורה גם בחכמה].

פרק ג

משנה א

בד"א בכהן נמלך אבל בכהן שאינו נמלך א' לזו ואחת לזו שתים לזו ושתים לזו שלש לזו ושלש לזו עשה כולן למעלה או כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול חציין למעלה וחציין למטה את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול את שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול כבר פי' שאלו הפרקים הראשונים בכהן הבא לימלך ונאמר לו אלו תקריב ואלו ימותו ואמרינן בפרק ראשון בחובה שנתערבה זו בזו א' לזו וא' לזו דמחצה כשר להקריב אחת למעלה וא' למטה ומחצה פסול להקריב בכהן נמלך אבל בכהן (שאינו) [שלא] נמלך (ונמלך) ונתערבה חובה זו בזו אחת לזו וא' לזו עשה כולן וכו' (אבל בכהן שאינו נמלך ועשה מדעתו) מחצה כשר ומחצה פסול וכל זה בקינין סתומות והן מתפרשות בעשיית הכהן וכולה פשוטה היא שהעולות שנעשו למטה פסולות והחטאות שנעשו למעלה פסולות ובזה הדרך אין הדין משתנה מן הבא לימלך שכמו כן אמרנו למעלה (בזמן) כששתיהן שוות מחצה ראוין ליקרב ומחצה אינן ראוין ליקרב ואותו המחצה עצמו צריך לעשותן חציין למעלה וחציין למטה ואם שינה הפסיד מהן מיהו לענין פטור הנשים מחובתן יש ביניהן הפרש שאם יבא לימלך ונאמר לו שיקריב מחצה חציין למעלה וחציין למטה עדיין לא נפטרה א' מהן מכלום מפני שאין אנו יודעים אותה המחצה אם של זו (הן) או של זו ושמא הן לאחת מהן ומן הספק שתיהן חייבות כל כפרתן אלא א"כ יביאו לשיתוף ויתנו ביניהם (ואז) יפטרו במחצה אבל בלא נמלך ועשה כולן או למעלה או למטה או חציין למעלה או חציין למטה בלא תנאי הם נמי פטורות

מחציין אם עשאן [כולן למטה נפטרו כולן מן החטאות אם עשאן] למעלה נפטרו כולן מן העולות ולחצי הנפסד אין שיתוף ותנאי מועיל ואם עשאן חציין למטה וחציין למעלה שיתוף ותנאי מועיל להן ויפטרו במחצה:

משנה ב

אח' לזו ושתים לזו או ג' לזו או עשר לזו או מאה לזו עשה כולן למעלה או כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול זו פשוטה היא שאין לך כל קן וקן סתומה שאין בה חטאת ועולה והחטאת שעשאה למעלה והעולה שעשאה למטה שתיהן פסולות ואם עשה שתיהן למעלה העולה כשרה והחטאת פסולה ואם עשה למטה הוו איפכא ואם בא לימלך נאמר לו שלא יקריב אלא שיעור חובה המועטת שבהן כדאמרן לעיל בפרק ראשון:

חציין למעלה וחציין למטה המרובה כשר פי' שאם יש לזו קן א' ולזו שתים הרי הן שש פרידין ונעשה מהן שלש למעלה וג' למטה אי אפשר שלא נעשית קן אחד חציה למעלה וחציה למטה שלא נאמר שכל העליונות של אשה א' וכל התחתונות של (אשה) א' שהרי יש לאחת שאין לה אלא ב' פרידין הלכך ע"כ קן של אשה א' נעשית חציה למטה וחציה למעלה הרי אותו הקן שהוא כשר נשארו שתי קינין שנעשו (קן) [א] למעלה ו(קן) [א] למטה [והן] מחצה כשר (והן) מחצה פסול שנאמר זו הקן לאשה זו וזו (הקן היתה) לאשה זו וזו הפסידה עולתה [וזו חטאתה] הרי שתי קינין כשרות כשיעור חובה המרובה והאחת פסולה וכן תוכל לומר אפי' בא' ומאה שנתערבו ועשאן חציין למעלה וחציין למטה שלעולם כל מה שזו יתירה על זו יהיה כשר שאותן ודאי של אשה א' הן והשאר חציו כשר וחציו פסול הלכך שיעור החובה המועטת שהיא בספק פסולות [ויביא בשיתוף] ויתנו ומה שאמרנו ששיעור המרובה כשר דוקא כגון שהביאתן בעירוב ואמרה אלו לחובתי אבל אם הפרישתן כל קן בפני עצמה ואמרה זו לחובתי וזו לחובתי אפי' באשה א' אם נתערבו ועשאן חציין למעלה וחציין למטה מחצה כשר ומחצה פסול שמא עשה כל הקן למעלה וכל הקן למטה וכל קן יש בה חטאת ועולה כמו שפירשנו בפרק ראשון:

זה הכלל כל מקום שאתה יכול לחלק את הקנין ולא יהיו משל אשה א' בין למעלה בין למטה מחצה כשר ומחצה פסול וכל מקום שאי אתה יכול לחלוק את הקנין עד שיהיו משל אשה אחת בין למעלה בין למטה המרובה כשר.

זה הכלל לא בא להוסיף אלא לפרש ולעשות סימן לדבר שכל מקום שתוכל לחלק את הקינין ביניהן שוה בשוה שלא תצטרך לומר שיהיו שם משל אשה אחת למטה ולמעלה

אלא שתוכל ליתן כל העליונים לאחת וכל התחתונים לאחרת ועשאן חציין למעלה וחציין למטה והיינו בזמן ששתיהן שוות כה"ג מחצה כשר ומחצה פסול כאשר אמרנו אבל כל מקום שאין אתה יכול לחלוק הקינין ביניהן בשוה עד שתצטרך לומר שיש לאשה אחת למטה ולמעלה כגון שהיא יתירה על זו ועשאן חציין למעלה וחציין למטה המרובה כשר והריני מוסיף על הכלל ועל הפרט כמה שאמר למעלה אם זו יתרה על זו עשה כולן למטה או למעלה מחצה כשר ומחצה פסול לא תימא דדוקא שעשה כולן למעלה או למטה אלא אפי' בשעשה רובן למעלה או למטה נמי משכחת לה והוא כגון שעשאן זוגות למטה והמקום המועט הוא שיעור חובתה של אשה המועטת או פחות משיעור המועטת אבל אם לא עשאן זוגות (זוגות) למעלה ולמטה ויעשה רוב למעלה או למטה א"א שלא תהיה קן א' כשרה יתרה על מחצה של הפסולות ומה שאמרנו כמו כן כשעשה חציין למטה וחציין למעלה המרובה כשר לא תימא דוקא שעשאן חציין אלא אפי' רוב למעלה או למטה והמקום המועט לא עשה בה אלא פרידה א' והיותרת שיש לזו על זו אינה אלא קן א' כמו כן שיעור המרובה כשר ואם תהיה היותרת יותר מקן א' לא יהיה שיעור המרובה כשר אבל קן אחד כשרה תהיה יתרה על מחצה פסולות ויש לפרש כי זה הכלל וכל מקום דרישא בא לרבות את הדרך שפי' למחצה כשר ומחצה פסול שאע"פ שלא נעשו כולן למעלה או למטה אלא רובן למעלה או למטה נמי הוי כה"ג והוא כמו שפי' שהמקום המועט הוא כנגד השיעור המועט וא"ת כיון שהנשים אינן שוות בקיניהן היאך אני קורא בהן כל מקום שאתה יכול לחלק את הקינין והלא לשון חלק בכל מקום (שאתה יכול לחלק את הקינין) אינו אלא לשון מחצה כדתניא תנו חלק לפלוני בכור נוטל מחצה בכור אע"פ כן יש לתר' שכיון שי"ל שהן חלוקות במקומותיהן שהקינין של זו נעשו למעלה והקינין של זו נעשו למטה ואין אנו צריכין לומר שיש לאשה א' למעלה ולמטה הרי הן חלוקות במקומות לזו חצי המזבח מלמעלה ולזו חצי המזבח מלמטה והוי מחצה כשר ומחצה פסול מיהו עיקר זה הכלל הוא ע"ד הפרט האמור למעלה במשנה (ודרך) [וכן זה] הכלל וכל מקום שאמר אנו יכולין לרבות ממנו הדרך שפירשתי וכן דרך התלמוד לרבות מן הכלל דבר הדומה במקצת לכלל המפורש וכל מקום דסיפא נמי בא לרבות הענין שפירש למרובה כשר אפי' בשעשה רוב למעלה או למטה והוא כאשר פי' שהמקום המועט לא עשה בה אלא פרידה אחת והיותרת שיש לזו על זו אינו אלא קן א' והוא פרט הדומה לכלל המפורש שאין אתה יכול לחלק את הקינין ביניהם לא בחשבון פרידין ולא במקומות מיהו עיקר זה הכלל וכל מקום שאמרנו במשנתינו אינו אלא על הדרך הפרט המפורש למעלה כשעשה חציין

למעלה וחציין למטה ומן הכלל נוכל להבין ולהוסיף על הפרט המפורש וכל זה אני צריך לפרש זה הכלל לאיתויי מאי ומה שפי' כמו כן שאין עיקר זה הכלל בנוי אלא על דרך הפרט המפורש למעלה ואלו הענינים שפי' מריבויא אתו ולא פי' בו זה הכלל עצמו על התוספת נמי בא לפי שיקשה לנו כל מקום שאתה יכול לחלק שאין כל המקומות שוין והחכם יוסיף לקח:

משנה ג

חטאת לזו ועולה לזו (ונתערבו) עשה כולן למעלה או למטה מחצה כשר ומחצה פסול. פשוטה היא וקסבר האי תנא בעלי חיים אינן נדחין ולכתחלה אפי' אחד בריבוא כולן ימותו ואם לא נמלך והקריבן אותן שנעשית כמצותה כשרה.

חציין למעלה וחציין למטה שתיהן פסולות שאני אומר חטאת קרבה למעלה ועולה למטה. פשוטה היא:

משנה ד

חטאת ועולה סתומה ומפורשת עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול. פי' חטאת ועולה של קן סתומה (לזו) וחטאת ועולה של מפורשת לזו ונתערבו ופשוטה היא. למעלה בפ' שני שדברנו בקן מפורשת שנתערבה בינה לבין עצמה קראה קן מפורשת כאן שדברה במפורשת שלא נתערבה בינה לבין עצמה (עד) [רק] שנתערבו קן בקן סתומה במפורשת קראן חטאת ועולה וכבר פי' קצת בפ' שני על זה (א"נ) [א"כ] כאן שדברה המשנה בחובה כולה שנתערבה בחובה אחרת סתומה במפורשת לכך אמר חטאת ועולה סתומה ומפורשת כלומר חטאת ועולה סתומה ומפורשת במקום א' מעורבין והקריבן ולא נמלך וכו' ובפ' האחר לא דברה אלא שהקינין בפני עצמן הן אבל פרידה א' מזו שנתערבה בזו לכך קראן על שם קיניהן מ"מ אין הפרש ביניהם לענין מיתתן והקרבתן:

חציין למעלה וחציין למטה אין כשר אלא סתומה והיא מתחלקת ביניהם. פי' אין כשר אלא שיעור סתומה בין שהסתומה מרובה בין שהיא מועטת שאם יש לזו קן אחת סתומה ולזו שתים מפורשות ועשה חציין למעלה וחציין למטה איזהו ספק פסלות הגדול שבהן בזמן שנאמר שהמפורשות עשה חציין למעלה וחציין למטה והחליף חטאות (למעלה) ועולות למטה ואם עשה כן ע"כ מהסתומה כמו כן עשה חציה למעלה וחציה למטה והרי היא כשרה ואם נאמר ששלש פרידין מן המפורשות עשה למעלה והן שתי החטאות ועולה א' הרי ששתי החטאות פסולות והעולות שבמפורשות א' כשרה וא' פסולה של מעלה כשרה ושל מטה פסולה והסתומה שנעשה כולה למטה א' כשרה וא' פסולה הרי

למטה א' כשרה ושתי פסולות ולמעלה א' כשרה ושתי פסולות וזהו שיעור הסתומות חטאת ועולה ומן הדין כשיהיו הסתומה מרובה מן המפורשת או אם יהיו שוות לפי שרוב הפסולות אינו בא אלא מהמפורשת שי"ל חטאת קרבה למעלה ועולה למטה שאילו היו כולן סתומות והן שתיהן שוות ועשאן מחצה למעלה ומחצה למטה היו מחצה כשר ומחצה פסול ואם זו יתרה על זו היה שיעור לעולם ועכשיו אינו [כשר] אלא שיעור סתומה כמו שפי'.

והיא מתחלקת ביניהן פי' שתעלה לשתיהן לפי שכמו שיש ספק פסלות לזו כך יש לזו ואע"פ שאין ספק פסלות הסתומה גדול כספק פסלות של מפורשת שזו לחציה וזו לכולה כיון שאינה יודעת אותו חצי הפסלות שלה מהו אם הוא חטאת או עולה הרי הספק שלה פושט בכולה וצריכה להביא בתחלה והמפורשת כמו כן יש לה ספק כשרות כמו הסתומה כי שמא הכל נעשה כתקנו הלכך יביאו בשיתוף ויתנו זה לפי מה שהיא חסרה בעלת הסתומה תביא פרידה אחרת שהאחרת עלתה לה ובעלת השתים המפורשות תביא ג' פרידין שהפרידה א' עלתה לה הרי ד' פרידין בין שתיהן ויעשו אותם שתים חטאות ושתים עולות ותאמר בעלת ג' לבעלת א' אם החטאות שלי ואחת מעולותי נעשו למעלה והשאר למטה הריני צריכה שתי חטאות ועולה א' ואת צריכה עולה א' יהיו ב' חטאות אלו וא' מן העולות שלי ועולה זו האחרת שלך ואם העולות שלי וא' מחטאותי עשו למטה והשאר למעלה הרי אני צריכה שתי עולות וחטאת א' ואת צריכה חטאת א' יהיו עולות אלו וא' מן החטאות שלי וחטאת זו האחרת שלך ואם נעשו השתים חטאות מפורשות שלי למעלה והעולות למטה והסתומה שלך אחת למעלה וא' למטה הרי אי את צריכה כלום ואני צריכה הכל יהיו כל אלו שלי וע"ז הדרך למאה ולאלף ובזמן ששתיהן שוות יביאו בשוה ויתנו בדרך זה התנאי וכן בזמן שהסתומות מרובות על המפורשות יביאו כשיעור המפורשות שהוא שוה בשוה

והנני מפרש לך קצת שאם היו הסתומות ג' והמפורשות שתים ועשה ה' פרידין למעלה וה' למטה ד' פרידין שהן שיעור המפורשות כולן פסולות שאני אומר עשה חציין למעלה וחציין למטה אלא שנהפך הספק על שתיהן ונאמר (שמא) כל המפורשות עשה למעלה וא' מן הסתומות (ושאר) [ושמא] סתומות למטה הרי במפורשות שתים כשרות ושתים פסולות וקן א' מן הסתומות שנעשית חציה למעלה וחציה למטה כשרה נשארו ד' פרידין למטה מן הסתומות והן מחצה כשר ומחצה פסול הרי שתי פסולות לסתומה ושתי פסולות למפורשת הלכך יביאו בשוה ויתנו ואע"פ שהסתומה מביאה כל ספק פסלותה שאינו אלא שתי פרידין והמפורשת אינה מביאה כל ספק פסלותה שהרי היא

הכל בספק פסלות אעפ"כ כיון שהסתומה אינה יכולה לפטור את עצמה בשתי פרידין בלבד שהרי אותן שתי פסולות שיש לה אינה יודעת אם חטאות הם או עולות ואם תביא בפני עצמה צריכה להביא ד' כמו המפורשת והספק נוכל כמו כן להשוותו לשתיהן משום הכי יביאו שוה בשוה בלא ספק:

משנה ה

חטאת שנתערבה בחובה אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה חובה שנים בחטאת מחצה כשר ומחצה פסול וחטאת שנים בחובה המנין שבחובה כשר. כל זה מדבר בכהן שלא נמלך והקריב וכך פי' חטאות שנים שנתערבו בקן סתומה אחת (הרי) [שהיא] חובתה של אשה והאי דקרי ליה חטאת מין חטאת קאמר ולפי שאמר למעלה חטאת ועולה סתומה במפורשת קאמר הכא מין חטאת בלבד בלא עולה מפורשת מיהו שוה בשוה על דרך סתומה במפורשת ועשה חציין למעלה וחציין למטה אינו כשר אלא כמנין חטאות שבחובה לפי שנאמר שמא החטאות מפורשות עשה למעלה והן פסולות והקן סתומה עשה למטה והחטאת שבה כשרה והעולה פסולה לחומרא וכן בזמן שהן (שוין) פרידין מפורשות כנגד פרידין של סתומות אפי' הן כמה אבל בזמן שהחובה פי שנים בחטאות שהקנין הסתומות יהיו שתים והחטאות המפורשות הן שתי פרידין ועשה חציין למעלה וחציין למטה מחצה כשר ומחצה פסול שנאמר שתי החטאות קרבו למעלה ופרידה אחת מן הסתומות וג' פרידין סתומות קרבו למטה הנה שתי החטאות הן פסולות והקן הסתומה שנעשית חציה למעלה וחציה למטה כשרה הרי שתי כשרות ושתי פסולות נשארה קן סתומה אחת שנעשית למטה חציה כשר וחציה פסול ואם החטאות פי שנים בחובה כגון שהן ד' חטאות וקן סתומה אחת ועשה חציין למעלה וחציין למטה המנין שבחובה כשר דהיינו שתי פרידין לפי שנאמר ג' מן הד' חטאות המפורשות קרבו למעלה והן פסולות ואחת למטה וכשרה והקן סתומה קרבה למטה והיא מחצה כשר ומחצה פסול הרי שתי חטאות כשרות כמנין הפרידין שבחובה ולפי' לא אמר כאן אין כשר אלא סתומה כמו שאמ' למעלה שלמעלה חטאת ועולה (כשרות) ואפשר שתהיה היא סתומה שיש בה חטאת ועולה אבל כאן שתי חטאות כשרות מיהו כמנין הפרידין שבחובה הן

וכן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה חובה שנים בעולה מחצה כשר ומחצה פסול עולה שנים בחובה המנין שבחובה כשר. הוא הדרך עצמו שפירשנו לחטאות ולשם נתלה החטאות למעלה ליפסל וכאן נתלו העולות למטה לפסול ולא היה צריך לומר כאן על הכשרות שתתחלק ביניהן כי פשיטא שתתחלק שהרי הן

שתי חטאות או שתי עולות והאיך נוכל ליתן אותה לסתומה וכי יש בסתומה שתי חטאות או שתי עולות ועוד שלמעלה אפשר שתהא המפורשת כולה פסולה והסתומה כולה כשרה והייתי סבור (שנתן הכשר) כולו לסתומה קמ"ל שתתחלק ביניהן אבל כאן לא אפשר שתהיה זאת כולה כשרה וזאת כולה פסולה אלא ספק (נבלות) [פסלות] על שתיהן הלכך פשיטא שתתחלק ביניהם:

משנה ו

האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר ילדה זכר מביאה שתי קנין א' לנדרה ואחת לחובתה נתנתן לכהן והכהן צריך לעשותן ג' פרידין למעלה וא' למטה. פי' מפני שהנדר כולן לעולות והן מלמעלה והחובה אחת חטאת ואחת עולה והחטאת מלמטה והכהן לא עשה כן אלא עשה שתים מלמעלה ושתים מלמטה ולא נמלך פי' לא נמלך באשה לידע אם שתיהן חובות או אם א' נדר ואחת (נדבה) [חובה] והוא היה סבור ששתיהן חובות ועשה שתים למעלה ושתים למטה הרי הפסיד ממנה עולה אחת צריכה להביא עוד פרידה אחת ויקריבנה למעלה ממין אחד: משני מינין תביא שתים (פרידין) [פירוש] כשהביאה נדרה וחובתה ממין אחד אז (תפסיד) [תספיק] בפרידה אחת לעולה אבל אם הביאה נדרה וחובתה משני מינין ולא פרשה איזה מהן לנדרה ואיזה מהן לחובתה והכהן עשה מין אחד למעלה ומין אחד למטה ולא נמלך לא באשה ולא בחכם והיה סבור שמקריבין תורין כנגד בני יונה לחובתה ואינו יודע איזה מין עשה למטה ואי זה למעלה צריכה שתי פרידות לעולות חובתה תור ובן יונה שמא התורים היו למטה וכבר נקבעה חובתה בתורין וצריכה להביא תור לעולת חובתה שכבר קרבה חטאת התורין למטה או שמא בני יונה עשה למטה והרי נקבע חובתה בבני יונה וצריכה להביא בן יונה לעולה כנגד חטאתה שקרבה למטה אבל לנדרה אינה צריכה להביאה כלום דכיון דאין מביאין תורין כנגד בני יונה לחובה אותו מין שעשה למעלה ודאי לנדרה עלתה לה:

פרשה נדרה צריכה להביא עוד ג' פרידין ממין אחד משני מינין תביא ארבע פי' פרשה נדרה שפרשה בשעת הפרשה איזו קן לנדרה וממילא נתפרש איזו קן לחובתה תביא ג' פרידין מאותו המין שהביאה תחלה ותעשה מהן שתים למעלה ואחת למטה כי שמא הנדר נעשה למטה והרי הפסידה שתי עולות והחובה היתה למעלה והרי הפסידה חטאתה הלכך תביא שתי עולות וחטאת אחת זהו כשהביאה נדרה וחובתה ממין אחד אבל אם הביאה משתי מינין והיא פרשה תורין לנדרה ולא תורין דוקא אלא (תפש בו) [תפשנו] מין אחד להקל על השומע ועשה הכהן מין אחד (למטה) [למעלה] ומין אחד

(למעלה) [למטה] ואינו יודע איזו (למטה) [למעלה] ואיזו (למעלה) [למטה] תביא ד' שתי תורין לעולת נדרה ושני בני יונה אחת לעולה ואחת לחטאת שמא התורין שהפרישו לנדרה נעשו למטה והרי הפסידן והבני יונה שהיו לחובתה נעשו למעלה והרי היא חייבת חטאת של בן יונה או שמא התורים נעשו למעלה כהלכתן והבני יונה שהיו לחובתה נעשו למטה והרי היא חייבת בני יונה והתורים [שהקריב כבר] יהיו לנדרה.
ואע"פ שהיא יכולה לשנות את נדרה לבני יונה שהרי לא קבעתו בתורים בשעת הנדר והרי היא יכולה לפטור את עצמה בג' בני יונים שנים לנדרה ואחת (לחטאתה) [לחובתה] אפ"ה לכתחלה לא תשנה אותו הואיל ופרשתו תחלה לתורים. א"נ ה"ק אם תרצה אשה זו להביא את נדרה ממין שפרשה אותו תחלה צריכה להביא ד' פרידין.
ועכשיו ידבר מכאן ואילך באשה שקבעה נדרה בשעת הנדר במין אחד שאינה יכולה לשנותו במין אחר.
ואם יקשה לך כיון שאנו אומרים שאע"פ שלא קבעתו בשעת הנדר כיון שפרשתו בשעת הבאת קרבנותיה אינה רשאה לשנותו למין אחר לכתחלה א"נ אשה שרוצה להעמיד את נדרה כבתחלה כך היא צריכה מעתה למה הוצרכה המשנה לשנות את דבריה למי שקבע נדרה הלא בפירשה היינו יכולין למצא חשבונות גדולים כמו בקבעה. הריני משיב על דבריך כי מה שאמרה משנתינו בקבעה את נדרה צריכה להביא חמש ושש באשה ששכחה במה קבעה היא מדברת כמו שאנו עתידים לפרש הלכך אין נכון לומר בפירשה כמו שנאמר בקבעה שאם יהיה כן בפירשה את נדרה שתשכח כמה תינח כשהביאה נדרה וחובתה משני מינין שצריכה להביא שש כמו שנפרש בקבעה נדרה ושכחה כמה קבעה אבל באשה שהביאה נדרה וחובתה ממין אחד ופירשה אחת מהן לנדרה ועכשיו שכחה מה פרשה אעפ"כ אינה צריכה להביא חמש כי לעולם יכולה להפטר מנדרה באותו מין שהביאה תחלה שהרי האשה יודעת אי זה מין הביאה ועוד אפי' כשהביאה שני מינין לא נחייב אותה להעמיד במה שפרשה אותו תחלה אע"פ שחייבנו אותה למעלה כי למעלה יודעת כמה פרשה וכיון שיודעת אם תבא לשנות את נדרה למין אחר כדי להפטר במיעוט קנין נאמר לה שלא תשנה אבל באשה שאינה זכורה עכשיו כמה פרשה שכך אנו צריכין לפרש כדי להעמיד את משנתינו שתביא שש כיון שאינה זכורה עכשיו מה פירשה לא נחייב אותה להביא שני מינין לנדרה בשביל זה הספק הואיל ויכולה לשנותו למין אח' שאם החמירו בודאה מלשנות לא החמירו בספקה והעיקר במין אחד לא יתכנו חמש פרידין אלא בקבעה ושכחה כמה קבעה וכשנפרש הדרך

בקבעה נדרה שתביא חמש ושש אז יתברר לך כל מה שאמרתי שאין נכון לדבר בפרשה לבד בלא קבעה:

מתני' קבעה נדרה צריכה להביא עוד חמש פרידין ממין אחד משני מינין תביא שש פי' קבעה נדרה שקבעתו בשעת הנדר ואמרה הרי עלי קן ממין פלוני כשאלד זכר. ועכשיו אינה יכולה לשנותו למין אחר כלל ובשעת הבאה כמו כן פרשה נדרה ואמרה קן זה לנדרי כדי לברר אותה מחובתה וכשילדה הביאה נדרה וחובתה ממין אחד (ולא) מתורין ולא תורין דוקא אלא להקל ועשה הכהן שתים למעלה ושתים למטה והיא אינה יודעת באיזה מין קבעה (את) נדרה אם בתורים אם בבני יונה וי"ל שעכשיו שכחה ואינה יודעת אם הביאה כהוגן בתחלה אם לאו ואלו לא עשה הכהן אחת למעלה ואחת למטה [אלא כולם למעלה] מ"מ יצתה ידי חובת עולתה וגם ממין אחד לנדרה וחייבת להביאה לנדרה ממין אחד בלבד ותור א' לחטאת ועכשיו שעשה שתי תורים למעלה ושתים למטה שמא נדרה עשה למטה וחובתה למעלה והרי היא חייבת שתי תורים לנדרה ותור לחטאתה או שמא נדרה לא היו תורים אלא בני יונה ולא הביאה נדרה כלל והיא צריכה להביא שני בני יונה לעולת נדרה הרי חמש שתי תורים ושני בני יונה לעולת נדרה ותור לחטאת ממין שהביאה תחלה לחובתה וא"ת למה לא תביא כמו כן תור לעולת חובתה שמא חובתה היתה למטה והפסידה העולה זה אינו צריך לפנים שהרי היא מביאה שתי תורים לעולת נדרה וא"כ הוא שהיתה חובתה למטה נדרה היה למעלה ואינה צריכה תורים לעולת נדרה ויכולה להתנות עליהן לומר שתהא אחת מהן לעולת חובתה. זהו כשהביאה את נדרה וחובתה ממין אחד אבל אם הביאה אותן משני מינין ואמרה הרי אלו לנדרי ולחובתי [וכאן כיון שקבעה נדרה תחלה במין אחד ואמרה עכשיו הרי אלו שתי מינים לנדרי ולחובתי] הרי היא כמי שפירש בשעת הבאה שהנדר חל מאליו על המין שקבעה לנדרה מתחלה וממילא המין האחד לחובתה.

ועשה הכהן שתים למעלה ממין אחד ושתים למטה ממין אחר ואינו יודע איזה מין (עשה) למעלה ואיזה מין למטה והיא שכחה איזה מין קבעה לנדרה הלכך תביא שש דאמרינן שמא התורים היו נדרה ונעשו למטה (וממילא הבני יונה היו חובתה ונעשו למעלה) והרי חייבת שתי תורים לעולת נדרה ובן יונה לחטאתה או שמא בני יונה היו נדרה ונעשו למטה ותורים היו חובתה ונעשו למעלה והרי היא חייבת שני בני יונה לעולת נדרה ותור לחטאתה הרי שש פרידות ד' לנדרה ושתים לחטאתה משני מינין. וא"ת שמא הנדר נעשה כתקנו למעלה והחובה למטה וחייבת תור ובן יונה לעולת חובתה שאין אנו יודעים איזה מין היה לחובתה זה אינו צריך לפנים שאם הנדר נעשה

כתקנו א"כ התורים והבני יונה שהיא מביאה עכשיו לנדרה אינה צריכה להן ותאמר עליהן שיעלו לה לעולת חובתה וראיה לפירושי דפרשה נדרה וקבעה נדרה הן כמו שפירשנו מהא דגרסינן במנחות פ' המנחות זה להביא במחבת והביא במרחשת הרי זו פסולה ואמרי' בגמרא לא שנו אלא שקבען בשעת הנדר אבל בשעת הפרשה לא כאשר נדרת ולא כאשר הפרשתה אלמא בשעת הנדר הוי קביעות ובשעת הפרשה הוו נמי (פי'): [מתני'] נתנתן לכהן ואין יודע מה נתנה הלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה צריכה להביא עוד ד' פרידין לנדרה ושתים לחובתה וחטאת אחת בן עזאי אומר שתי חטאות עכשיו הוא מדבר באשה שיודעת מקצת מה שהביאה ואינה יודעת הכל והכהן יודע מקצת מה שעשה ואינו יודע הכל והוא בענין שהאשה יודעת שהביאה קן אחד של תורים ולא תורים דוקא אלא להקל והכהן יודע שאותם תורים נעשו למטה והאשה אינה יודעת אם הביאה מין אחר עם התורים אם לאו והכהן אינו יודע אם עשה המין האחר למטה או למעלה ואשה זו אינה יודעת במה קבעה נדרה והקן של תורים שהביאה אינה יודעת אם הביאתו סתם או אם פרשתו לחובתה או לנדרה מעתה חייבת להביא ד' פרידין לעולת נדרה ושתי פרידין לעולת חובתה וחטאת אחת לפי שנאמר שמא תורים היו נדרה ואותו קן של תורים שהביאה ונעשה למטה הביאתו לחובתה או שהביאתו סתם ולא הביאה מין אחר עמו וממילא הוא לחובתה הואיל ונעשה למטה הרי שחייבת שתי תורים לנדרה ותור לעולת חובתה ממין שהביאה תחלה ועוד נאמר שמא בני יונה היו נדרה ואם [הגה"ה צ"ל ושמא י"ל] הביאה תורים ובני יונה ושכחה מתחלה באיזה מין קבעה נדרה ושמא החליפה נדרה ופרשתו לתורים (וקבעה חובתה לבני יונה) וקבעה חובתה למטה [בן יונה] הרי שחייבת שני בני יונה לנדרה ובן יונה לעולת חובתה הרי כאן שש עולות ג' תורים וג' בני יונה. ועוד נאמר שמא הביאה בני יונה עם התורים והתורים היו נדרה ובני יונה היו חובתה ונעשו בני יונה למעלה הרי שחייבת בן יונה לחטאת אבל תור לחטאת אינה צריכה כלל שהתורים למטה נעשו למעלה לא נעשו כמו שאמרנו למעלה ואם היו תורים חובתה הרי נעשית החטאת שלהן למטה ואם לא היו חובתה הרי אין (בהן) [כאן] חיוב החטאת כלל:

מתני' בן עזאי אומר שתי חטאות כו'. לא בא בן עזאי לחלוק על מה שאמרנו אלא בא לומר שיש ענין אחר שנמצא בו ח' פרידין הז' כמו שאמרנו ועוד חטאת אחרת ות"ק לא דבר באשה וכהן שיהיו שכוחים לגמרי אלא למעלה דבר באשה שיודעת בהבאת שני מינין וכאן דבר באשה שיודעת מין אחד מן השנים והאחר הוא לה בספק והכהן למעלה היה יודע שעשה מין אחד למעלה ומין אחד למטה וכאן הוא יודע המין שעשה

למטה והשני לו בספק ובא בן עזאי ודבר באשה שיודעת שהביאה קן של מין אחד והשני לה בספק ואותו המין עצמו שהביאה אינה יודעת איזה מין היה והכהן יודע שהקריב מין אחד ונוכל לומר אפי' בשיודע שעשאו למטה ואינו יודע איזה מין הוא והשני לו בספק שאינו יודע אם עשאו כלל או אם עשאו למעלה או למטה ואיזה מין היה ועל זה הדרך תמצא בו שתי חטאות נאמר שמא תורים היו נדרה ותורים בלבד הביאה ועשאן למטה והיו לחובתה הרי שחייבת שתי תורים לנדרה ותור לעולת חובתה או שמא בני יונה היו נדרה ובני יונה בלבד הביאה ועשאן למטה לחובתה הרי שחייבת שני בני יונה לנדרה ובן יונה לעולת חובתה ועוד נאמר אם תורים היו נדרה שמא בני יונה הביאה עם התורים ועשה התורים למטה לנדרה והפסידן ועשה הבני יונה למעלה לחובתה והפסיד החטאת והרי היא חייבת בני יונה לחטאת או שמא בני יונה היו נדרה והביאה תורים עמהם ועשה בני יונה למטה והפסידן ועשה תורים למעלה והפסיד החטאת וחייבת תור לחטאת הרי ח' פרידין ד' לנדרה מב' מינין ושתים לעולת חובתה משני מינין ושתי חטאות משני מינין וה"ה לת"ק שהיה יכול לסדר את דבריו בד' פרידין לנדרה וא' לחובתה ושתי חטאות ובא בן עזאי ויוסיף עולה אחת לחובתה והכל על הדרך שפי' עד שנחליף המין הידוע שהביאתו ואמרנו שעשה אותו למטה ונאמר שעשה אותו למעלה והספק יהיה למטה הרי שהביאה עולת חובה א' ושני חטאות אבל לפי שהוא דבר תימה על ריבוי העולות שמביאה לכך סידר את דבריו בענין הזה שפירשנו:

[מתני'] אמר רבי יהושע זהו שאמרו כשהוא חי קולו אחד כשהוא מת קולו שבעה הביא משל על ריבוי הקרבנות שמביאה שאילו בתחלה קודם שהקריבו כולם אע"פ שיש לה ספק באיזה מין קבעה נדרה היתה מספקת בשש פרידין ד' מב' מינים לנדרה וקן אחד לחובתה ממין אחד ועכשיו שהקריבה ואנו סוברין שכבר כפרה הרי היא חייבת [שבעה] זה דומה לאיל שכשהוא חי ויש לו כח לצעוק אינו מוציא אלא קול אחד שכל הקולות שלו בענין א' הם וכשהוא מת מוציא שבעה מיני קולות כיצד קולות שבעה שתי קרניו לשתי חצוצרות (בני) [שתי] מעיו לכנורות ויש אומרים אף צמרו לתכלת פי' שתי קרניו לשתי חצוצרות שכן דרך אותן חצוצרות הארוכות העשויות להשמיע קול במחנה המלכים ליתן קרנות של איל בסופן כדי שיהא קולן צלול וחזק [מעיו] לנבלים מעיו הוא [הכנתא] בני מעיו הם הדקין צמרו לתכלת פי' לרמוני תכלת וארגמן להיות על שולי המעיל ופעמוני זהב בתוכן עשוין להשמיע קול כדכתיב ונשמע קולו בבאו אל הקודש הרי (ח') [שבעה] קולות מן האיל המת וזה אף מחיים יוכל לעשותו אבל כשתבא לחבר זה עם זה שיהיו שמונה אינו אלא לאחר מיתת האיל:

(ברייתא) [מתני'] ר"ש בן עקשיא אומר זקני עם הארץ כל זמן שמזקינים דעתן מיטרפת עליהן שנאמר מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח מדלא כתיב בה חכמים ש"מ בעמי הארץ הוא מדבר ומאי נאמנים שיורדין לאמתת הדבר ומכוונין אותו על אופניו אפי' הכי כשהן מזקינים מאבדים הנאמנות מפני שמטפשין שאין להם זכות התורה שתעמוד להן בזקנותן אבל זקני תורה כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן שנאמר בישישים חכמה ואורך ימים תבונה הכונה פי' (מפני) שזכות התורה עומדת להן בזקנותן ונותנת להם אחרית טוב ותקוה ואע"פ שמצינו במקום אחר משיב חכמים אחור ודעתם יסכל שם הוא מזכיר גבורתו של הקב"ה שאין חכמת אדם עומדת לנגדו אבל שיהיו מתטפשים מאליהן מחמת זקנה זה אינו שהרי נאמר באותו מענה עצמו בישישים חכמה ואורך ימים תבונה עמו חכמה וגבורה לו עצה ותבונה כלומר מי שהחכמה והגבורה והעצה והתבונה שלו הוא נותן לישישים חכמה לאורך ימים תבונה ולא נקרא ישיש אלא זקן וחכם:

סליק מסכת קנין (בעזרת צור עולמים) [בס"ד]

כלל זה למסכת קנין חטאת העוף באה (על הספק) על ספק לידה ועל ספק כפרה [ספק לא כפרה] ונפקא לן מקרא במס' נזיר והזב את זובו לזכר ולנקבה מקיש נקבה לזכר מה זכר מביא קרבן על הודאי אף נקבה מביאה קרבן על הודאי ומה זכר מביא על הספק אף נקבה מביאה על הספק בכל ספקותיה כגון ספק לידה ספק זיבה ומה זכר ממין שמביא על הודאי מביא על הספק כגון אשם ודאי ואשם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הודאי מביאה על הספק. כגון חטאת העוף הבא על הספק אי מה זכר ספיקו נאכל [אף נקבה ספיקן נאכל] לא אם אמרת בזכר שכן אסורה ספק חולין לעזרה. ועוד כלל זה לקנין ששתים מביאות אותה בשיתוף ותנאי ואפילו לר' יוסי דפליג בחטאת בהמה במס' כריתות פ' דם השחיטה בקנין מודה דקתני' ר' יוסי אומר כל חטאת שבאה על חטאת אין שנים מביאין אותה אבל חטאת העוף של יולדת אינה באה על חטא.

[9] (סליק במה דברים האמורים סדורים הם יקרים וחמודים[8]).

שבחה אתנה אל אל

שבחות. ועוטה כשלמות אח מאודים.

תהלותי לאל סלעי וצורי.

נגינותי לצור

ישעי ואורי.

[8] אולי צ"ל והמורים ובסוגר את מאורים

[9] השיר הזה כשלשת השירים הקודמים הוא על משקל יתד וב' תנועות יתד וב' תנועות יתד ותנועה אחת בדלת וכן בסוגר. ועי' בשה"ג ערך ר' אברהם ב"ר יצחק (בעל האשכול).

אשר הפליא עשות פלא והפלא.
להחזיק את כלי גדוש ומלא.
והחכמה לחכמי לב נתונה.
והמדע ליודעי התבונה.
ולי אברם בנו יצחק
מקורא.
וחוננני בבת יסכה ושרה.
וזכני היות חותן לרבן.
והוא מלמד ומרדע
ודרבן.
והנני כחובב בן רעואל.
וגם הוא כשמעיה בן נתנאל.
אשר חוקר ומבין
בספרים.
והוא גדול לבעלי מחקרים.
ודורש טוב במשניות סדורות.
כמו קינין
ופתחי האסורות.
והוא יורד בעמקי התהומות.
ודולה את חלי כתם וראמות.
והוא חופש במטמונים סתומות.
ולו נגלות סתורות ועלומות.
בכן אודה בכנור
ועלמות.
לקל בורא שחקים והדומות).
הדרן עלך סדר קדשים בעזרת אלהים קדושים בורא אישים ותרשישים בנל"ך ואע"י